

Notat

Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport IV:

Et implementeringsstudie af 'Forældre som lektiehjælpere'

Luna Kragh Andersen, Misja Eiberg & Emma Karolina Blomqvist

Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport IV: – Et implementeringsstudie af 'Forældre som lektiehjælpere'

© VIVE og forfatterne, 2018

Forsidefoto: Ole Bo Jensen

Projekt: 100406

e-ISBN: 978-87-7119-492-0

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Fra forskningen ved vi, at anbragte børn både har flere og mere alvorlige skoleproblemer end ikke-anbragte i forhold til indlæring, adfærd og sociale relationer, og at de ofte ikke kommer lige så langt i uddannelsessystemet som deres jævnaldrende. Derfor er der brug for ekstra skolestøtte til anbragte børn for at øge deres skoletrivsel og sikre dem bedre uddannelsesmuligheder, men vi har kun begrænset viden om, hvad der virker.

Forskningsprojektet "Skolestøtte til børn i familiepleje" har afprøvet to skolestøttende interventioner, som netop har til formål at forbedre anbragte børns faglige, sociale og kognitive evner. Projektet er finansieret af Børne og Socialministeriet. I dette notat undersøges implementeringen af den ene af disse interventioner, kaldet "Forældre som Lektiehjælper" (FsL). FsL er en hjemmebaseret tutorindsats inspireret af det canadiske program 'Kids in Care Project' (Flynn m.fl., 2010), hvor forældre træner fagligt med barnet i hjemmet. FsL har ikke tidligere været afprøvet i dansk kontekst, og derfor er det væsentligt at undersøge, i hvilken grad det er lykkedes at implementere indsatsen succesfuldt. Selve effekten af indsatsen undersøges i delrapport I "*Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport I: Et effektstudie*" (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2017)", hvor effekten af den anden skolestøttende indsats 'LUKoP'¹ også undersøges. Et implementeringsstudie af LUKoP findes desuden i delrapport II "*Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport II: Et implementeringsstudie af LUKoP-modellen*" (Andersen & Eiberg, 2017).

Vi takker alle deltagerskoler og kommuner for deres medvirken i forsøget, de psykologer landet over, der har bistået dataindsamlingen, og i særdeleshed de anbragte børn og plejefamilier, som deltog i undersøgelsen og dermed har bidraget med uundværlig viden.

Notatet er skrevet af videnskabelig assistent, cand.scient.soc. Luna Kragh Andersen, projektleder og ph.d.-studerende, cand.psych. Misja Eiberg og stud. kandidat i socialvidenskab og psykologi Emma Karolina Blomqvist.

¹ LUKoP er en forkortelse af Læring, Udvikling, Kognition og Pædagogik.

Indhold

Sammenfatning	5
Baggrund og formål.....	5
Indsatsen 'Forældre som lektiehjælpere' (FsL).....	6
Data.....	6
Resultater	7
Konklusion og perspektivering	8
1 Introduktion.....	10
1.1 Formål.....	10
1.2 Notatets opbygning.....	11
1.3 Baggrund: anbragte børns skolegang og udfordringer.....	11
1.4 Skolestøtte til børn i familiepleje – et randomiseret kontrolleret forsøg i Danmark	12
1.5 Beskrivelse af indsatsen 'Forældre som lektiehjælpere' (FsL).....	14
2 Datagrundlag.....	17
2.1 Logbøger.....	17
2.2 Evalueringskemaer	18
3 Fidelitet.....	19
3.1 Kursusdeltagelse	19
3.2 Indsatsen i hjemmet.....	21
3.3 Opsummering	25
4 Arbejdet med FsL.....	27
4.1 Plejeforældrenes oplevelse af FsL	27
4.2 De største udfordringer	29
4.3 Opsummering	34
5 Opsamlende diskussion og perspektivering.....	35
Litteratur	37

Sammenfatning

Baggrund og formål

Dette notat er en evaluering af implementeringsindsatsen 'Forældre som Lektiehjælpere' (FsL) til børn i folkeskolen i 1.-7. klasse, der er anbragt i familiepleje.

Både den danske og den internationale forskning har dokumenteret, at børn, der er anbragt uden for hjemmet, har flere udfordringer med bl.a. sundhed, mentalt helbred og uddannelse end deres jævnaldrende. Dette gælder både i tiden, mens de er anbragt, men også ind i voksenlivet. Bl.a. ved vi, at anbragte børn generelt klarer sig dårligere i skolen. De har oftere faglige vanskeligheder og sociale udfordringer og trives ofte dårligere end andre børn. Ligeledes opnår væsentligt færre anbragte og tidligere anbragte børn og unge folkeskolens afgangseksamen, og færre kommer videre i ungdomsuddannelse end deres jævnaldrende. Dette gælder både børn, der er anbragt i familiepleje, og børn i andre typer af anbringelse. Fordi vi ved, at børn, der igennem hele eller dele af deres barndom er anbragt uden for hjemmet, har en øget risiko for skolevanskeligheder, er der særligt behov for at yde ekstra skolestøtte til denne gruppe – både for at øge deres skoletrivsel i barndommen og for at sikre dem bedre muligheder for et voksenliv med uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning.

11.049 børn var ved udgangen af 2015 anbragt uden for hjemmet – heraf var 62 pct. anbragt i familiepleje (Ankestyrelsen, 2016). Forskningsprojektet "Skolestøtte til børn i familiepleje" er et randomiseret kontrolleret forsøg med det formål at undersøge, hvordan man kan påvirke anbragte børns skolegang og udvikling i en positiv retning gennem skolestøtte. Derfor blev to skolestøttende interventioner afprøvet fra sommeren 2014 frem til sommeren 2016 med det formål at løfte børnenes faglige niveau i læsning og matematik samt udvikle børnenes sociale og kognitive kompetencer. Den ene intervention er en skolebaseret indsats, kaldet "LUKoP"², som er en model, der bygger på samarbejde mellem fagprofessionelle og barnets plejeforældre. Den anden intervention er en hjemmebaseret tutorindsats, kaldet "Forældre som lektiehjælpere" (FsL), hvor plejeforældrene efter et kursus træner fagligt med barnet derhjemme.

I dette notat undersøges implementeringen af den hjemmebaserede indsats FsL, notatet er den fjerde udgivelse i rækken af delrapporter. Selve effekten af begge skolestøttende indsatser undersøges i delrapport I "*Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport I: Et effektstudie*" (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2017)", mens et implementeringsstudie af LUKoP findes i delrapport II "*Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport II: Et implementeringsstudie af LUKoP-modellen*" (Andersen & Eiberg, 2017). Den tredje delrapport i serien er en manual til praktisk implementering af LUKoP-modellen og findes under titlen: "*Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport III: En manual til LUKoP-modellen*" (Eiberg & Andersen, 2017).

Da FsL ikke tidligere har været afprøvet i dansk kontekst, er det særligt relevant at undersøge, i hvilken grad det er lykkedes at implementere indsatsen succesfuldt. Formålet er at bibringe viden om, hvilke udfordringer der kan opstå i praksis, når FsL implementeres. Derudover kan en evaluering af implementeringen bidrage til fortolkningen af de resultater, vi ser i delrapport I, som undersøger effekten af indsatserne – det vil sige, hvilken virkning, indsatserne har haft på børnenes faglige, kognitive og sociale udvikling.

² LUKoP er en forkortelse af Læring, Udvikling, Kognition og Pædagogik.

Indsatsen 'Forældre som lektiehjælpere' (FsL)

FsL er en hjemmebaseret tutorindsats inspireret af det canadiske program 'Kids in Care Project' (Flynn m.fl., 2010). Indsatsen er udviklet i samarbejde mellem SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd under ledelse af ph.d.-studerende Misja Eiberg og det eksterne konsulentfirma Time2learn, som er specialiseret i tutoring (ene- og gruppeundervisning) af børn, forældrekurser og efteruddannelse af fagpersonale.

FsL indledes med et heldagskursus med fokus på læsning, matematik og motivation. Formålet er at klæde plejeforældrene på til at arbejde konstruktivt og skolefagligt med børnene derhjemme med henblik på at styrke børnenes trivsel og læring i skolen. På kurset modtager plejeforældrene fagligt undervisningsmateriale fra Time2learn, som de kan anvende i den faglige træning; e-bøger med ideer til opgaver, leg og øvelser i både matematik og dansk, en læse-app udviklet af Time2learn, og et brætspil, som træner barnets læsefærdigheder.

Efterfølgende skal plejeforældrene træne med børnene derhjemme med de nye redskaber og øvelser mindst 30 minutter alle hverdage i 40 uger. Hele vejen gennem forløbet står Time2learn til rådighed for support og hjælp til konkrete problemer – både pr. telefon og pr. mail.

Cirka halvvejs i forløbet afholdes et genopfriskningskursus, som tager udgangspunkt i plejeforældrenes egne erfaringer med hjemmetræningen og de konkrete udfordringer, de har mødt undervejs. På dette kursus præsenteres således ikke ny viden eller nye metoder, men plejeforældrene kan få genopfrisket det, der blev gennemgået på det indledende kursus, ligesom de kan få besvaret eventuelle tvivlsspørgsmål.

Data

Logbøger

For at kunne monitorere indsatsen og undersøge fideliteten har plejeforældrene hver uge i løbet af indsatsperioden udfyldt en logbog, hvor de bl.a. har noteret, hvilke faglige emner og materialer, de har arbejdet med, samt hvor meget tid der er blevet brugt på faglig træning. De 40 uger, som indsatsperioden varer, er eksklusiv skoleferierne. Det vil sige, at vi udelukkende har fulgt familierne i de uger, hvor de har skullet udføre indsatsen.

Antallet af indsendte logbøger har desværre været faldende i løbet af indsatsperioden. I de indledende uger modtog vi logbøger fra 38 ud af de i alt 51 tilmeldte plejefamilier, svarende til 74,5 pct., og 25 logbøger i de sidste uger, svarende til 49,0 pct.

Evalueringskemaer

Ved indsatsens afslutning har plejefamilierne udfyldt et evalueringsskema, som belyser en lang række spørgsmål vedrørende udfordringer i forløbet, e-bøgerne, barnets fremgang og lignende.

I alt har 24 plejefamilier udfyldt skemaet, svarende til 47,1 pct. af de 51 tilmeldte.

Resultater

Fidelitet

For at opnå de forventede resultater for deltagerne er det nødvendigt, at indsatserne udføres i overensstemmelse med retningslinjerne for indsatsen; det vil sige, at indsatsen udføres med høj fidelitet. Generelt ses en tendens til, at fideliteten på flere parametre er faldende gennem indsatsperioden, og plejefamilierne får ikke trænet tilstrækkeligt i forhold til indsatsens forskrifter.

I det indledende og obligatoriske heldagskursus var 88,2 pct. af plejefamilierne repræsenteret; i 68,9 pct. af tilfældene deltog begge plejeforældre, i 26,7 pct. af tilfældene deltog kun plejemor, og i 4,4 pct. af tilfældene deltog kun plejefar. Da der senere blev afholdt et genopfriskningskursus, deltog kun lige over halvdelen af plejefamilierne (52,9 pct.), hvor der i højere grad kun deltog én repræsentant fra familierne (i 55,6 pct. af tilfældene deltog begge plejeforældre, i 33,3 pct. af tilfældene deltog kun plejemor, og i 11,1 pct. af tilfældene deltog kun plejefar).

Et af kravene, som stilles i indsatsen, er, at der skal trænes minimum 30 minutter om dagen i hverdage. På tværs af hele indsatsperioden er det i gennemsnit under halvdelen af plejefamilierne (46,1 pct.), der får trænet de 30 minutter om dagen. Hver familie bruger i gennemsnit for hele indsatsperioden samlet set 2 timer og 8 minutter på lektiehjælp om ugen. Der sker løbende udsving i tidsforbruget, men der ses kun et mindre fald over indsatsperioden.

Plejefamilierne bruger gennem hele forløbet mest tid på at træne i dansk med et gennemsnitligt tidsforbrug på 1 time og 10 minutter om ugen. Dernæst kommer matematik med et samlet gennemsnit på 47 minutter om ugen. Familierne bruger mindst tid på at arbejde med 'andre fag' end dansk og matematik, med et gennemsnit på 11 minutter om ugen. Tidsforbruget på lektielæsning i de forskellige fag er nogenlunde stabilt i gennem hele indsatsperioden. Plejefamilierne tager oftest udgangspunkt i børnenes skolelektier, når de træner fagligt derhjemme. I begyndelsen af indsatsperioden kombinerede familierne i højere grad skolelektier, e-bøger og (i begrænset omfang) andre materialer, men mod slutningen af forløbet arbejdes der stort set kun med skolelektier.

Jo længere i forløbet vi kommer, jo mindre tid bruger plejeforældrene på forberedelse af den faglige træning; I den første uge bruger plejefamilierne i gennemsnit 1 time og 4 minutter på forberedelse, mens de den sidste uge kun bruger 1 minut i gennemsnit. Samtidig sker der en forskydning i forhold til, hvem der står for lektielæsningen derhjemme; hvor der i starten af forløbet ses en tendens til, at den faglige træning er et fælles projekt, bliver det i højere grad plejemødrene, som står med ansvaret, jo længere i forløbet vi kommer.

Arbejdet med 'Forældre som lektiehjælpere'

Størstedelen af plejeforældrene havde ved tilmelding til projektet "Skolestøtte til børn i familiepleje", et ønske om at blive tildelt LUKoP-indsatsen og ikke FsL. Sammenholdt med, at flere plejeforældre vurderer enten ikke eller hverken/eller at være klædt på til at arbejde med indsatsen, kan det have negativ betydning for plejeforældrenes motivation for at udføre indsatsen med en høj grad af fidelitet. Vi ser dog også, at langt størstedelen af plejeforældrene har været tilfredse med at arbejde med FsL, og at mange oplever en fremgang både i forhold til matematik, læsning og barnets motivation for at arbejde fagligt.

Som den største udfordring i forhold til at få trænet fagligt derhjemme angiver flest plejefamilier det at få motiveret barnet (42,1 pct.). Dernæst angiver lidt over en fjerdedel (26,3 pct.) manglende tid i hverdagen som den største udfordring. Færre plejefamilier oplever, at det er den største udfordring at finde opgaver, der passer til barnets faglige niveau (10,5 pct.), mens endnu færre oplever,

at konflikter med barnet (5,3 pct.) eller egen motivation og forberedelsen af lektiehjælpen (5,3 pct.) er de største udfordringer.

Flere plejeforældre fremhæver, at de har en række udfordringer i forhold til at motivere barnet til at træne fagligt derhjemme efter skole. De fortæller, at en af årsagerne kan findes i de længere skoledage og lektiecaféen, som den nye skolereform af 2014 har medført. Børnene er meget trætte og magter ikke at lave lektier, når de kommer hjem. I logbøgerne ser vi imidlertid også, at en anden årsag kan være, at plejefamilierne i mindre grad benytter de metoder og redskaber, som de har fået stillet til rådighed på det indledende heldagskursus, og derfor ikke får udnyttet det potentiale, der ligger i at beskæftige sig med alternative undervisningsmaterialer og opgaver og derigennem få motiveret barnet.

Årsagerne til, at forældrene oplever mangel på tid, kan igen hænge sammen med de længere skoledage, som giver mindre tid derhjemme. Nogle familier beskriver desuden, at samvær med biologiske forældre, fritidsaktiviteter og aftaler med venner også fylder meget og kan være svære at kombinere med en ekstra lektieindsats derhjemme.

Flere plejefamilier har haft en række udfordringer med e-bøgerne. Over en tredjedel har ikke benyttet e-bøgerne i den faglige træning med barnet, hvilket forhindrer dem i at udnytte det potentiale, som ligger i et alternativ eller supplement til skolelektier. Flest plejefamilier angiver, at de ikke har tid til andet end lektier fra skolen, hvorfor hovedårsagen ikke ser ud til at være selve indholdet af e-bøgerne. En enkelt familie angiver, at forberedelsen af den faglige træning med e-bøgerne har været for krævende, og det samme gør sig gældende i forhold til problemer med at få downloadet e-bøgerne. Vi ser dog også, at ikke alle plejefamilier har haft lige nemt ved at finde frem til relevante opgaver i e-bøgerne. Næsten en fjerdedel af de, der har besvaret det afsluttende evalueringsskema, vurderer, at det ikke har været overkommeligt at finde relevante opgaver i e-bogen. Til trods for de udfordringer, plejefamilierne har mødt, svarer størstedelen i den afsluttende evaluering, at de samlet set har været tilfredse med e-bogen, ligesom de fleste er tilfredse med variationen i e-bøgerne.

Konklusion og perspektivering

Resultatet af analysen viser, at fideliteten falder i løbet af indsatsperioden, det vil sige, at færre udfylder logbøger, der bruges en smule mindre tid på lektielæsning, og forberedelsestiden udvikler sig til næsten at være ikke eksisterende. Gennemsnitligt er det under halvdelen af plejefamilierne, der får trænet minimum 30 minutter om dagen, og der er en tendens til, at opgaven primært kommer til at ligge hos en person – oftest plejemødrene. Arbejdet med FsL går derfor fra at være et fælles projekt til i højere grad at påhvile plejemødrene. Resultatet af analysen viser også, at indholdet af indsatsen ændrer karakter. Plejefamiliernes faglige træning tager i stigende grad udelukkende udgangspunkt i lektier fra skolen. Det ser ud til, at plejefamilierne falder tilbage i gamle rutiner.

De udfordringer, som plejeforældrene har haft med e-bøgerne, kan have medført, at familierne har prioriteret lektier fra skolen frem for det supplerende undervisningsmateriale. De har fx haft udfordringer med det tekniske omkring e-bøgerne. Hvis de ikke føler sig hjemme i det materiale, som skal benyttes, kan det forventes, at de i mindre grad får det brugt. Derfor er det en væsentlig overvejelse, om det supplerende undervisningsmateriale i en fremtidig implementering af FsL burde udleveres i et fysisk eksemplar, som kan være lettere for plejeforældrene at anvende. Derudover har plejeforældrene været udfordret i forhold til at finde opgaver, der passer til barnets niveau, hvorfor det kan være en overvejelse, om det supplerende undervisningsmateriale i højere grad

skal være kronologisk opbygget med mere tydelige anvisninger af, hvilke opgaver, plejeforældrene skal tage udgangspunkt i.

Plejeforældrene oplever det at få motiveret barnet som den største udfordring i forhold til at træne fagligt derhjemme. FsL er implementeret på samme tidspunkt, som skolereformen trådte i kraft, og det har muligvis spillet en rolle, både når det kommer til børnenes motivation og manglende tid i hverdagen. Plejeforældrene giver udtryk for, at de længere skoledage kan betyde, at børnene er trætte og uoplagte, når de kommer fra skole. Den tid, der optimalt set kunne bruges derhjemme til at udføre indsatsen, er ifølge dem blevet erstattet af længere skoledage, ligesom en del af børnene bruger tid på lektielæsning i skolernes lektiecafé. Derudover fremhæver plejeforældrene manglende tid i hverdagen som en væsentlig udfordring i implementeringen af FsL. Nogle plejeforældre har oplevet, at det kræver for meget tid både at forberede og udføre den faglige træning derhjemme. Spørgsmålet er dog, om det i højere grad handler om, at lektielæsningen skal opprioriteres i hverdagen, og at plejeforældrene skal være indstillede på, at der ligger en stor opgave i at forberede og udføre indsatsen for at kunne lykkes med at motivere barnet til at træne fagligt.

Kun meget få plejeforældre har benyttet sig af tilbuddet om at kontakte Time2learn, hvis de oplevede problemer i forhold til den faglige træning derhjemme. Overordnet set er det muligt, at en mere succesfuld implementering af FsL kunne opnås, hvis der blev ydet en mere proaktiv og opsøgende støtte til plejefamilierne undervejs. Hvis en medarbejder kontaktede plejefamilierne jævnligt, så kunne mulige forhindringer i implementeringen opdages i tide og løses. Fixsen m.fl. taler netop om, hvordan et "feedback loop" mellem teori og praksis er et af kerneelementerne, når det kommer til at sikre langsigtet høj fidelitet. Her lægger han vægt på, at man løbende skal justere elementer i implementeringen af indsatsen og fx, som i dette tilfælde, sætte ind med mere understøttelse og træning af plejeforældrene, hvis det viser sig at være nødvendigt (Fixsen m.fl., 2005).

1 Introduktion

Dette notat er en evaluering af implementeringen af den hjemmebaserede indsats for børn anbragt i familiepleje kaldet 'Forældre som lektiehjælpere' (FsL). FsL er inspireret af det canadiske program 'Kids in Care Project' (Flynn m.fl., 2010), som har vist gode resultater i forhold til at forbedre børns læse- og matematikvanskeligheder. FsL består af et heldagskursus for plejeforældre med fokus på læsning, matematik og motivation, hvor de instrueres i, hvordan de kan arbejde struktureret med lektielæsning og læring derhjemme. Efter kurset arbejder plejefamilierne selvstændigt med indsatsen minimum 30 minutter hver dag i 40 uger.

Implementeringen af FsL er sket som en del af forskningsprojektet 'Skolestøtte til børn i familiepleje', som SFI har udført. Forskningsprojektet består af et randomiseret kontrolleret forsøg med to forskellige skolestøttende indsatser for børn anbragt i familiepleje i 1.-7. klasse for at undersøge, hvordan man kan styrke anbragte børns skolegang og udvikling. Foruden FsL, som er en hjemmebaseret indsats, har vi afprøvet en skolebaseret indsats kaldet LUKoP, som er en forkortelse for Læring, Udvikling, Kognition og Pædagogik. LUKoP er en manualbaseret interventionsmodel inspireret af en lignende indsats fra Sverige kaldet SkolFam (Durbeej & Gumpert, 2016; Tideman m.fl., 2011; Tordön, Vinnerljung & Axelsson, 2014), hvor et team bestående af barnets kontaktlærer, en speciallærer, barnets plejeforældre og en psykolog i fællesskab udarbejder en individuel plan med skolestøttende tiltag for barnet i skolen og i plejefamilien. Teamet arbejder med de planlagte tiltag i en periode på 18 måneder og evaluerer og udvikler løbende planen.

En evaluering af implementeringen af LUKoP findes i delrapport II, mens effekten af de to skolestøttende indsatser undersøges i delrapport I.

1.1 Formål

Notatet har to formål. Det første er at finde årsagsforklaringer på de resultater, vi ser i delrapport I, som undersøger effekten af indsatserne – det vil sige, hvilken virkning, indsatserne har haft på børnenes faglige, kognitive og sociale udvikling. Tidligere studier indikerer, at implementeringen har betydning for effekten af en indsats – at man opnår en større effekt, hvis indsatsen er velimplementeret. Samtidig skal man dog ikke forvente en perfekt implementering, som praktisk talt er umulig at opnå, ligesom det heller ikke er ønskværdigt, da enhver implementering kræver en vis tilpasning til den kontekst, indsatsen implementeres i (Durlak & DuPre, 2008). En succesfuld implementering af en indsats kræver et vedholdende fokus og en systematisk tilgang. Hvis man vil opnå de forventede resultater for deltagerne, er det nødvendigt, at indsatserne udføres i overensstemmelse med programbeskrivelsen, det vil sige, at indsatsen udføres med en høj grad af fidelitet (Ogden m.fl., 2009). En evaluering af, om indsatsen implementeres og anvendes efter hensigten, bidrager derfor til fortolkningen af effektanalysens resultater, da fx fravær af effekter potentielt kan skyldes, at man i implementeringen af indsatsen ikke har fulgt forskrifterne og dermed er med til at præge udfaldet af effektmålingen på forskellige måder.

Det andet formål med at evaluere implementeringen af FsL er, at resultatet skal kunne anvendes af beslutningstagere og fagpersoner, som selv overvejer at implementere indsatsen, eller som søger inspiration til skolestøttende indsatser for udsatte børn og unge. Notatet sigter derfor mod at erfaringsopsamle og bibringe med viden om, hvilke udfordringer og barrierer der kan opstå i praksis, når indsatsen implementeres i dansk kontekst.

Analyserne i dette notat besvarer spørgsmålene:

- Fidelitet – I hvilken grad er FsL blevet implementeret efter forskrifterne? Og hvordan er der blevet arbejdet med indsatsen?
- Udfordringer i implementeringen af FsL – hvilke barrierer er deltagerne stødt på, som har haft en negativ indflydelse i forhold til at opnå en succesfuld implementering af indsatsen?
- Hvordan vurderer plejeforældrene indsatsen og børnenes udbytte heraf?

1.2 Notatets opbygning

Notatet indledes i dette kapitel med en kort beskrivelse af baggrunden for forsøget, herunder et oprids af forskningslitteraturen omkring anbragte børns skolegang samt rammen for det randomiserede kontrollerede forsøg 'Skolestøtte til børn i familiepleje'. Herefter følger en kort beskrivelse af FsL-indsatsen.

I kapitel 2 præsenteres de anvendte metoder samt notatets datagrundlag, mens der i kapitel 3 tages hul på analysens første del, som omhandler "fideliteten", det vil sige, i hvilken grad FsL er implementeret i overensstemmelse med indsatsbeskrivelsen. Vi ser bl.a. på indholdet af indsatsen og på, hvor lang tid, plejefamilierne har brugt på faglig træning.

I kapitel 4 undersøges plejeforældrenes oplevelse med at arbejde med FsL, herunder om de har følt sig klædt på til at udføre indsatsen i praksis, og hvilke udfordringer, de er stødt på undervejs. Kapitel 5 består af en opsamlende diskussion af notatets resultater.

Den 1. juli 2017 blev SFI fusioneret med KORA og hedder nu VIVE. Forarbejdet til dette notat er lavet før fusionen, og vi skriver derfor SFI de steder, hvor det er relevant.

1.3 Baggrund: anbragte børns skolegang og udfordringer

Siden 1980'erne er en relativt stabil andel af danske børn blevet anbragt uden for hjemmet. Til enhver tid har omkring én procent af alle 0-17-årige været anbragt uden for hjemmet, hvilket i 2015 svarede til 11.049 børn (Ankestyrelsen, 2016). Lidt over halvdelen af disse børn er anbragt i familiepleje (inklusive slægtsanbringelse og netværkspleje), mens en marginalt mindre andel bor på en døgninstitution, et pædagogisk opholdssted eller i andre typer af tilbud, herunder anbringelse i egen bolig eller på kost-/efterskoler.

Mængden af forskning i anbragte børns (og deres familiers) situation og udvikling er vokset betydeligt i de senere år – både i Danmark og i udlandet. På nuværende tidspunkt er det veldokumenteret, at anbragte børn udgør en af de mest udsatte grupper i samfundet (Clausen & Kristoffersen, 2008; Courtney & Dworsky, 2006; Courtney m.fl., 2001; Fernandez, 2008; Johnson-Reid & Barth, 2000; Miller, Flynn & Vandermeulen, 2008; Trout m.fl., 2008; Vinnerljung & Sallnäs, 2008).

I dansk kontekst har bl.a. SFI udført adskillige undersøgelser af anbragte børns livsforløb og trivsel, deres overgang til voksenlivet samt de udviklingsrisici, der knytter sig til en udsat barndom (Egelund m.fl., 2008; Lausten & Jørgensen, 2017; Lausten m.fl., 2013, 2015; Olsen, Egelund & Lausten, 2011; Ottosen m.fl., 2015). Både den danske og den udenlandske forskning har konsekvent dokumenteret, at anbragte børn har dårligere trivsel end andre børn, og at de gennemsnitligt klarer sig dårligere på den lange bane end deres jævnaldrende, der ikke har været anbragt. Det gælder bl.a. i forhold til psykisk sygdom, sundhed, kriminalitet og misbrug. Generelt har børn og unge, der har været anbragt uden for hjemmet, også væsentligt flere skoleproblemer end deres jævnaldrende, og de er i høj risiko for et marginaliseret voksenliv uden uddannelse og arbejde.

Børn, som er anbragt uden for hjemmet, har både flere og mere alvorlige skoleproblemer end deres jævnaldrende i forhold til indlæring, adfærd og sociale relationer, og de bliver oftere henvist til specialundervisning (Andersen, Mortensen & Neerbek, 2008; Berridge, 2012; Blome, 1997; Cashmore & Paxman, 1996; Clausen & Kristofersen, 2008; Courtney m.fl., 2001; Egelund m.fl., 2008, 2009; Flynn & Biro, 1998; Flynn, Tessier & Coulombe, 2012; Jackson & Cameron, 2012; Lausten m.fl., 2013; Lausten m.fl., 2015; Pecora, 2012; Pecora m.fl., 2006; Vinnerljung, 1996).

En stor svensk registerundersøgelse viser endvidere, at drenge, som har været langtidsanbragt, heller ikke kommer så langt i uddannelsessystemet, som jævnaldrende med samme kognitive evner (Vinnerljung & Hjern, 2011). Dette indikerer, at mange anbragte børn oftere klarer sig dårligere, end de ellers ville med den rette støtte.

På den anden side ved vi også fra svensk forskning, at en god skolegang og uddannelse er en af de vigtigste beskyttelsesfaktorer i et anbragt barns liv. Forskningen viser, at god skolegang og uddannelse hænger sammen med andre positive forhold som fx bedre psykisk trivsel, lavere risiko for at begå kriminalitet og positiv samfundsdeltagelse i voksenlivet, herunder beskæftigelse (Berlin, Vinnerljung & Hjern, 2011). Der er derfor gode grunde til at tilbyde skolestøttende indsatser til anbragte børn for både at forbedre deres livskvalitet i barndommen og livsmuligheder på langt sigt.

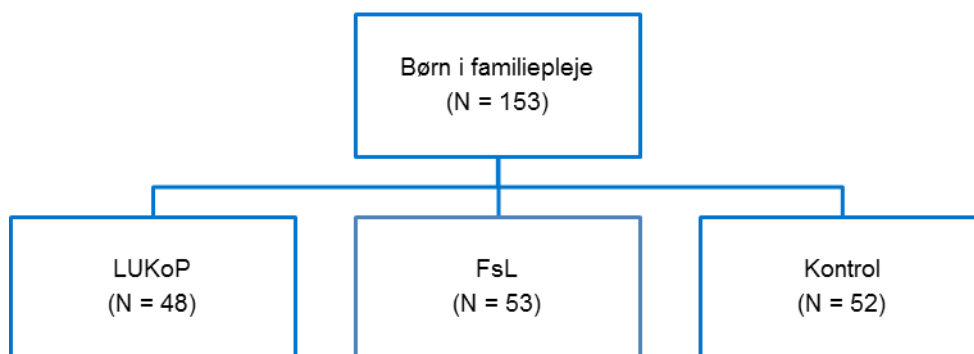
1.4 Skolestøtte til børn i familiepleje – et randomiseret kontrolleret forsøg i Danmark

Da vi ved meget lidt om, hvordan vi effektivt kan støtte anbragte og udsatte børns skolegang og dermed øge deres muligheder for et godt voksenliv, har SFI fra 2013-2016 gennemført et randomiseret forsøg for at evaluere to skolestøttende indsatser for børn i 1.-7. klasse, som er anbragt i familiepleje.

Når man skal undersøge, om en indsats virker, er et lodtrækningsforsøg det mest robuste undersøgelsesdesign. Man kalder også dette undersøgelsesdesign for et "randomiseret kontrolleret forsøg". Randomiserede forsøg spiller derfor en afgørende rolle, når vi vil undersøge, om de skolestøttende interventioner har den ønskede effekt. Det særlige ved et randomiseret kontrolleret forsøg er, at man har en kontrolgruppe, som ikke modtager den indsats, man undersøger, og at det er tilfældigt, hvilke deltagere der får en indsats, og hvilke der kommer i kontrolgruppen. Gennem lodtrækning sikrer man en tilfældig fordeling af, hvilke deltagere der får en indsats, og hvilke der ikke får en indsats (kontrolgruppen). Dermed fordeles både kendte og ukendte faktorer, der kan tænkes at have en betydning for, hvordan indsatsen virker, ligeligt i kontrol- og indsatsgruppen – det kan fx være faktorer som uddannelsesbaggrund og motivation. Den eneste forskel mellem de to grupper er derfor i teorien, at den ene gruppe får en indsats, og den anden gruppe fortsætter med hverdagslivet, som man plejer, eller modtager den sædvanlige indsats. Dette betyder, at man, hvis der efterfølgende findes en forskel i udviklingen mellem grupperne, med stor sikkerhed kan vide, at det er på grund af indsatsen.

153 børn, deres plejeforældre og folkeskoler har deltaget i undersøgelsen i 25 kommuner landet over, primært i Region Sjælland og Region Syddanmark. Som det fremgår af figur 1.1, blev børnene i undersøgelsen via lodtrækning fordelt i tre grupper: en gruppe, som modtog indsatsen "LUKoP" (48 børn), en gruppe, som modtog indsatsen "FsL" (53 børn), og en kontrolgruppe, som fortsatte skole- og hverdagslivet, som de plejede (med uændrede muligheder for at modtage folkeskolens vanlige støttetilbud) (52 børn).

Figur 1.1 Fordeling af deltagere i interventionsgrupperne efter lodtrækning.

For at kunne deltage i projektet skulle barnet opfylde en række kriterier:

Inklusionskriterierne var:

- Anbragt i familiepleje
- Går i 1.-7. klasse
- Plejeforældre forstår og taler dansk.

Eksklusionskriterierne var:

- Går i specialklasse, på specialskole eller privat skole
- Har gennemgribende udviklingsforstyrrelser
- Der er planlagt hjemgivelse inden sommerferien 2016.

For at kunne undersøge effekten af indsatserne målte vi børnenes faglige færdigheder, deres kognitive udvikling og deres trivsel, både før opstarten og efter afslutningen af projektet. Mens samtlige 153 deltagende børn blev målt ved opstarten, var der 8 børn, svarende til 5,2 pct., som ikke blev målt efter indsatsen. Målingerne blev foretaget med validerede, standardiserede faglige og psykologiske måleinstrumenter. Desuden besvarede plejeforældre og kontaktlærere også standardiserede spørgeskemaer, bl.a. om barnets adfærd. En oversigt over de standardiserede måleinstrumenter, som blev benyttet, ses i tabel 1.1.

Tabel 1.1 Kortlægning: Testbatteriet, anvendt i afprøvningen af LUKoP-modellen.

Ordlæseprøve	Læseevne	Vurdering af skriftsproglig udvikling	Barnet
Sætningslæseprøve			
Tekstlæseprøve		Beskrivelse og vurdering af læsning	
Matematik Grundlæggende, BH til 10. klasse (MG)	Matematikfærdigheder	Afdækning af grundlæggende færdigheder i matematik	
Wechlers Intelligence Scale for Children IV (WISC IV)	Kognitiv udvikling	Vurdering af IQ og kognitive funktioner: verbal forståelse, perceptuel ræsonnering, arbejdshu-kommelse og forarbejdningshastighed	
Contency Naming Test (CNT)		Vurdering af eksekutive funktioner, opmærksomhed og kognitiv fleksibilitet	
Sådan er jeg	Trivsel og adfærd	Vurdering af personlige og sociale kompetencer	
Behavioral Rating Inventory of Executive Function (BRIEF)	Kognitiv udvikling	Vurdering af eksekutive funktioner	Plejeforældre og kontaktlærere
Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)	Trivsel og adfærd	Vurdering af psykisk trivsel og adfærd	

Da dette notat udelukkende evaluerer implementeringen af FsL, henvises til delrapport I for yderligere information om effektmålingen og det randomiserede forsøgsdesign.

1.5 Beskrivelse af indsatsen 'Forældre som lektiehjælpere' (FsL)

1.5.1 Kursus

FsL består af et heldagskursus med fokus på læsning, matematik og motivation, hvor plejeforældrene instrueres i, hvordan de kan træne fagligt med barnet derhjemme. Kurset har til formål at klæde plejeforældrene på til at arbejde skolefagligt med børnene gennem leg, spil, øvelser og lektielæsning med henblik på at styrke børnenes læring. Kurset er tilrettelagt med det sigte, at alle, uanset forudsætninger og uanset plejebarnets grad af skolevanskeligheder, vil kunne få gavn af det. Kurset afholdes af Time2learn.

Kursets faglige indhold er som følger:

- Danskmodul (2 timer og 45 minutter) med fokus på læsning, stavning og skrivning
- Matematikmodul (2 timer og 45 minutter) med fokus på anvendt matematik, tal og algebra samt geometri
- Fællesmodul (1 time) med fokus på generelle anbefalinger til, hvordan plejeforældrene kan motivere læringslysten og faste lektievaner/træningsrutiner derhjemme.

På kurset introduceres plejeforældrene til, hvordan de kan tackle forskellige udfordringer, som opstår i forbindelse med lektielæsningen, ligesom de får udleveret materialer, som de kan anvende i den faglige træning derhjemme. På kurset demonstreres forskellige undervisningsmaterialer, og plejeforældrene har mulighed for selv at afprøve faglige lege og aktiviteter på egen krop.

På kurset modtager alle plejeforældre følgende undervisningsmaterialer, som de kan tage med hjem:

- E-bøger med opgaver, spil, lege og øvelser i både matematik og dansk. E-bøgerne består af materialer, der passer til målgruppen, og som imødekommer forskellige læringsstile, aldre og fagligt niveau
- Læse-app, udviklet af Time2learn, som henvender sig til den tidlige læseindlæring og er udformet som et spil
- Brætspil, som træner barnets læsefærdigheder.

Efterfølgende skal plejeforældrene træne med børnene derhjemme med de nye redskaber og øvelser mindst 30 minutter alle hverdage i alt i 40 uger. I hele indsatsperioden står Time2learn til rådighed til vejledning og hjælp til konkrete problemer – både pr. telefon (én time ugentligt) og pr. mail.

1.5.2 Genopfriskningskursus efter 1 år

For at kickstarte indsatsen igen efter skolernes sommerferie afholdes et genopfriskningskursus for plejeforældrene med udgangspunkt i det, som blev gennemgået på det første kursus. Deltagelse er ikke obligatorisk, men alle plejeforældrene opfordres til at deltage. Kurset tilrettelægges, så det tager udgangspunkt i plejeforældrenes egne erfaringer med hjemmetræningen og lektielæsningen, ligesom plejeforældrene kan stille spørgsmål og få hjælp til konkrete udfordringer.

1.5.3 Baggrund

FsL tager afsæt i forskningslitteraturen, der over en bred kam dokumenterer positive effekter af tutoringprogrammer på tværs af metoder og målgrupper (Evans m.fl., 2016; Flynn m.fl., 2012; Forsman & Vinnerljung, 2012; Harper & Schmidt, 2016; Ritter m.fl., 2009). Endvidere optræder tutoring som en af de mest efterprøvede og lovende skolestøttende indsatser, målrettet anbragte børn, i den sparsomme litteratur på dette område (Evans m.fl., 2016; Forsman & Vinnerljung, 2012).

Selvom tutoringprogrammer for anbragte børn og unge kan udføres af mange forskellige faglige eller frivillige personer, såvel som af frivillige lærere eller universitetsstuderende (som det ses i studier af fx Courtney m.fl. (2008) og Harper & Schmidt (2016)), blev plejeforældre i dette studie udvalgt som tutorer af to grunde. De blev først og fremmest udvalgt, fordi forskningen dokumenterer positive effekter af omsorgsgiveres engagement i børns faglige udvikling, præstationer og skoleliv generelt (fx Hill & Tyson, 2009). Plejeforældre er derfor en potentiel resurse i forhold til at fremme skolefagligheden og uddannelseslysten for børn i familiepleje, hvilket kan kultiveres, fx gennem tutorinterventioner. I denne sammenhæng har Cheng, Lwin og Jenkins (2012) udført et studie, som undersøger, hvilken betydning anbringelsesstedet har på anbragte børns faglige præstationer. Mens individuelle forskelle i skolefaglig succes primært kunne føres tilbage til faktorer relateret til barnet (85 pct.), fx udadreagerende adfærd og barnets alder, blev 15 pct. af variansen ikke desto mindre forklaret af forskelle i karakteristika ved børnenes plejefamilier. Resultaterne pegede på, at omsorgspersoner, der tilbød mere faglig støtte, og som havde et godt læsemiljø i hjemmet (bl.a. med tilgængelighed af bøger og gode læsevaner), også var mere tilbøjelige til at have plejebørn med højere grad af skolefaglig succes. For det andet bidrager træning af plejeforældre i tutoring til den generelle kvalificering af omsorgen for børn, der er anbragt uden for hjemmet, og tilfører et øget fokus på stimuleringen af børnenes udvikling under anbringelsen.

På baggrund af den nuværende forskningslitteratur viser tutoring sig som en lovende skolestøttende indsats for anbragte børn, men der fandtes før FsL ikke et tutorprogram på dansk, der var specifikt rettet til plejeforældre og anbragte børn, og som byggede på gode erfaringer fra tidligere afprøvede indsatser. Derfor udviklede SFI, under ledelse af ph.d.-studerende Misja Eiberg og det eksterne konsulentfirma Time2learn, som er specialiseret i tutoring (ene- og gruppeundervisning)

af børn, forældrekurser og efteruddannelse af fagpersonale, et samarbejde om at udvikle det konkrete indhold til forældrekurset og materialerne til hjemmetræningen.

FsL er udviklet omkring de udviklingspsykologiske og pædagogiske principper "Zonen for nærmeste udvikling" (Vygotsky, 1997), "Scaffolding" (Bruner, 2006; Wood, Bruner & Ross, 1976) og Dunns teori om "Læringsstile" (Dunn, 1990; Rita & Dunn, 1993; Dunn m.fl., 1995). Dette teoretiske udgangspunkt betyder overordnet set, at læring og udvikling i programmet betragtes som noget, der sker gennem praktisk aktivitet og interaktion med andre mere kyndige personer, fx en voksen. Ifølge Vygotsky, som er ophavet til teorien om "Zonen for nærmeste udvikling", finder læring og udvikling sted, når barnet er udfordret og skal anstrenge sig, men ikke over evne. Læring finder derimod ikke sted, hvis udviklingsopgaven er så svær, at barnet ikke kan mestre den, eller så let, at det slet ikke er udfordret. Bruners koncept "Scaffolding" er tæt relateret til Vygotskys teori, og "scaffolding" – eller på dansk "stilladsering" – indebærer, at den voksne (eller den, der mestrer noget, en anden ikke mestrer endnu) indgår i et støttende, struktureret og dynamisk samspil med barnet med det formål at hjælpe barnet til at opnå et specifikt mål.

En væsentlig pointe fra Dunns læringsteori er i denne sammenhæng, at barnets motivation, personlige præferencer og tidligere erfaringer ligeledes er afgørende for udbyttet af en specifik læringssituation og for barnets læringsmuligheder i almindelighed. I FsL anses erhvervelse af ny viden følgelig som afhængigt af barnets oplevelse af læringssituationen, dets nuværende udviklingsniveau, tidligere læring og aktuelle præferencer, samt måden hvorpå den voksne interagerer med eller hjælper barnet. Programmet er på denne baggrund rettet mod at give barnets plejeforældre nye værktøjer til at skabe et læringsmiljø generelt og konkret i forbindelse med lektielæsningen/hjemmetræningen, der er involverende for både børn og voksne, og som vokser ud af barnets interesser og behov for støtte.

Materialerne og rammerne for den efterfølgende træning i hjemmet er derfor præget af valgfrihed, alsidighed og muligheder for at skabe positivt samvær mellem barnet og dets plejeforældre. Hensigten er, at principperne for den mere strukturerede træning også smitter af på familiens samvær i øvrigt, og at der i samspillet mellem barnet og de voksne opstår og realiseres flere læringsmuligheder. Det kan fx ske, når barnet er med de voksne ude at handle, og der trænes hovedregning og planlægning af indkøb til et måltid i fællesskab.

2 Datagrundlag

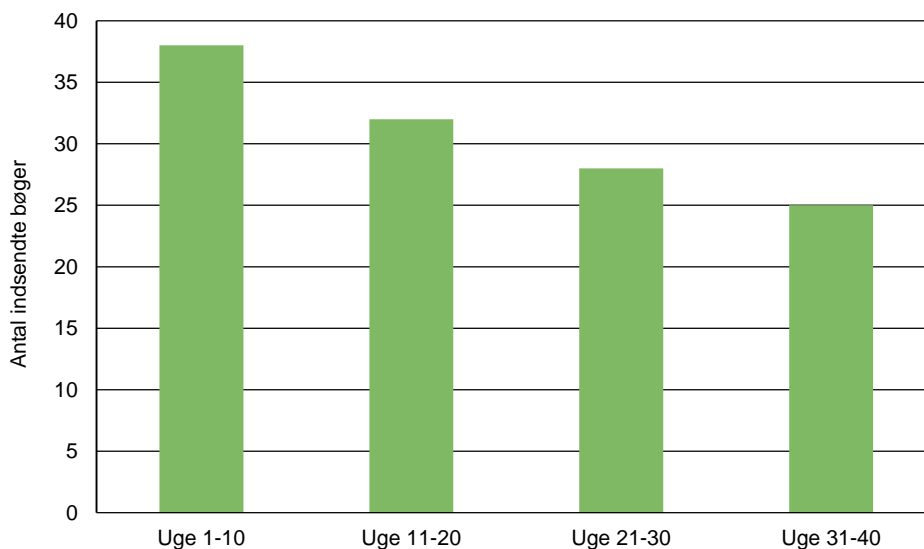
2.1 Logbøger

I løbet af indsatsperioden på 40 uger har plejeforældrene ugentligt udfyldt en logbog om lektielæsningen udformet som et spørgeskema. Logbøgerne er brugt til at monitorere indsatsen, men har også haft til formål at kunne dokumentere, hvilke faglige emner der har været arbejdet med, hvor meget tid der er blevet brugt på faglig træning, samt hvilke materialer der blev arbejdet med – om det er lektier fra skolen, eller om der er benyttet supplerende undervisningsmateriale i form af e-bøgerne. De 40 uger, som indsatsperioden varer, er eksklusive skoleferierne. Det vil sige, at vi udelukkende har fulgt familierne i de uger, hvor de har skullet udføre indsatsen. Indsatsperioden strækker sig derfor i praksis over længere tid.

Plejeforældrene har modtaget logbøger, som strækker sig over 10 uger ad gangen. Det vil sige, at de i alt har skullet udfylde 4 logbøger i indsatsperioden, én for henholdsvis uge 1-10, uge 11-20, uge 21-30 og uge 31-40. Efter de første 10 uger af indsatsperioden skulle plejeforældrene returnere den første logbog, samtidig med at de modtog en ny logbog for de næste 10 uger. Det samme gjorde sig gældende efter uge 11-20 af indsatsperioden og så fremdeles, til de 40 uger var gået. Plejeforældrene har hver uge modtaget en påmindelse via sms om at huske at udfylde logbogen.

I figur 2.1 fremgår det, hvor mange logbøger, plejefamilierne har indsendt løbende. Desværre blev der indsendt færre logbøger, jo længere i forløbet de kom. Nogle plejefamilier fik slet ikke udfyldt og indsendt logbøgerne på noget tidspunkt. Ud af 51 tilmeldte familier modtog SFI 38 logbøger i de indledende uger, svarende til 74,5 pct., og 25 logbøger i de sidste uger, svarende til 49,0 pct..

Figur 2.1 Antal indsendte logbøger.

Faldet i antallet af indsendte logbøger har betydning, når vi skal undersøge fideliteten, da det er muligt, at de familier, som ikke formår at udfylde og returnere logbøgerne, netop er de familier, som ikke får arbejdet aktivt med indsatsen. Det vil sige, at resultatet muligvis ville se anderledes ud, hvis vi havde logbøger til rådighed for samtlige 51 plejefamilier. Det løbende fald i antallet af

logbøger forholder vi os til i analysen, hvor vi kommer med bud på, hvilke konsekvenser, det har for den endelige konklusion.

2.2 Evalueringsskemaer

Plejek familierne har udfyldt et evalueringsskema som en del af den sidste logbog.

Evalueringsskemaet indeholder en lang række spørgsmål vedr. e-bogen, udfordringer i forløbet, barnets fremgang og lignende. I alt har 24 plejek familier udfyldt skemaet, svarende til 47,1 pct. af de 51 tilmeldte.

3 Fidelitet

Når vi undersøger indsatsens fidelitet, betyder det, at vi ser på, i hvilken grad, de mål og retningslinjer, der udspringer af FsL's teoretiske grundlag, bliver fulgt (Durlak & DuPre, 2008; Ogden m.fl., 2009). FsL er ikke programbaseret, og det er op til familierne selv at tilpasse indholdet af indsatsen, så den faglige træning passer til det enkelte barn. Evalueringen af FsL's fidelitet tager derfor udgangspunkt både i indsatsens formelle rammer og interventionens indhold. Der er kun få formelle rammer for indsatsen, som vil blive anvendt som evalueringsparametre:

- Obligatorisk deltagelse for plejeforældrene i heldagskurset
- Faglig træning i med barnet i minimum 30 minutter alle hverdage i 40 uger.

Indholdet af indsatsen undersøges derimod med følgende evalueringsparametre:

- Tid brugt på faglig træning i henholdsvis matematik, dansk og andre fag
- Typen af faglig træning; skolelektier, e-bogen eller andet
- Tid brugt på forberedelse
- Hvem der træner med barnet derhjemme.

Når vi undersøger fideliteten, ser vi altså på, i hvilken grad, plejefamilierne har levet op til disse krav under implementeringen af FsL.

3.1 Kursusdeltagelse

I alt har 51 børn fået tildelt den hjemmebaserede indsats FsL (23 i Region Sjælland/Hovedstaden og 28 i Region Syddanmark). Alle familier modtog en skriftlig invitation med posten indeholdende en tilmeldingsblanket og en frankeret svarkuvert. De plejefamilier, som vi ikke hørte fra, blev kontaktet telefonisk og inviteret til at deltage i kurset.

3.1.1 Indledende heldagskursus

Der blev afholdt to ens heldagskurser – ét i Næstved og ét i Kolding, for deltagere i henholdsvis Region Sjælland/Hovedstaden og Region Syddanmark. På kurset blev deltagerne opdelt i to hold med undervisning i dansk og matematik. I tabel 3.1 ses en oversigt over fordelingen af kursusdeltagere.

Tabel 3.1 Andelen af plejefamilier, som deltog på heldagskurset, procent og antal.

	Deltog	Deltog ikke
Region Sjælland/Hovedstaden	91,3 pct. (21)	8,7 pct. (2)
Region Syddanmark	85,7 pct. (24)	14,3 pct. (4)
I alt	88,2 pct. (45)	14,3 pct. (4)

I alt var 45 plejefamilier (i alt 76 plejeforældre) repræsenteret ved heldagskurset, det vil sige 88,2 pct. af de i alt 51 plejefamilier, som modtog FsL. Der var en lille forskel mellem de to landsdele; 91,3 pct. af de tilmeldte plejefamilier i Region Sjælland/Hovedstaden deltog, mens det gjaldt en lidt mindre andel på 85,7 pct. af de tilmeldte plejefamilier i Region Syddanmark.

I tabel 3.2 ses kursusdeltagerne fordelt på region og deltagere.

Tabel 3.2 Plejefamiliernes deltagelse i heldagskurset, procent og antal.

	Begge			Deltagende familier	Antal deltagere i alt
	plejeforældre	Kun plejemor	Kun plejefar		
Region Sjælland/Hovedstaden	71,4 pct. (15)	23,8 pct. (5)	4,8 pct. (1)	100 pct. (21)	36
Region Syddanmark	66,7 pct. (16)	29,2 pct. (7)	4,2 pct. (1)	100 pct. (24)	40
i alt	68,9 pct. (31)	26,7 pct. (12)	4,4 pct. (2)	100 pct. (45)	76

Samlet set deltog både plejefar og plejemor i de fleste tilfælde (69,9 pct.), mens enkelte plejemødre deltog som den eneste (26,7 pct.). Kun i to tilfælde i henholdsvis Næstved og Kolding var det udelukkende plejefaren, der deltog (4,4 pct.). Årsagen til, at nogle familier ikke deltog, skyldtes sygdom eller andre forpligtelser.

3.1.2 Genopfriskningskursus

Der blev efter sommerferien afholdt et genopfriskningskursus, som fulgte samme procedure som heldagskurset i forhold til tilmelding. Kurset omhandlede bl.a., hvordan der kan arbejdes med skolelektier i hjemmet, hvordan der kan arbejdes med e-bøgerne, og hvordan de kan supplere lektierne fra skolen. Kurset var ikke obligatorisk, men alle plejefamilier blev opfordret til at deltage.

Undervisningen på genopfriskningskurset foregik samlet af en lærer fra Time2learn, da der var færre deltagere. Grunden til det lavere deltagerantal skyldtes dels, at der var flere familier, der ikke havde mulighed for at deltage på den pågældende dato, dels, at flere familier var sprunget fra projektet. Flere familier, som ikke deltog i det første heldagskursus, deltog heller ikke i genopfriskningskurset. I tabel 3.3 ses en oversigt over deltagerprocenten på genopfriskningskurset.

Tabel 3.3 Andelen af plejefamilier, som deltog på genopfriskningskurset, procent og antal.

	Familier, der deltog på kurset	Familier, der IKKE deltog på kurset	Familier tilmeldt indsatsen
Region Sjælland/Hovedstaden	47,8 pct. (11)	52,2 pct. (12)	100 pct. (23)
Region Syddanmark	57,1 pct. (16)	42,9 pct. (12)	100 pct. (28)
i alt	52,9 pct. (27)	47,1 pct. (24)	100 pct. (51)

I alt var 27 familier repræsenteret til genopfriskningskurset, det vil sige, at kun lige over halvdelen (52,9 pct.) svarende til 42 plejeforældre deltog. En større andel af plejefamilierne var repræsenteret i Region Syddanmark; 57,1 pct., mens det gjaldt en lidt mindre andel på 47,8 pct. af de tilmeldte plejefamilier i Region Sjælland/Hovedstaden.

Som det var tilfældet på heldagskurset, var flere plejemødre end plejefædre mødt op til genopfriskningskurset, men for størstedelen af familierne deltog begge plejeforældre. En oversigt over kursusedtagerne fordelt på region og deltagere ses i tabel 3.4.

Tabel 3.4 Plejefamiliernes deltagelse på genopfriskningskurset, procent og antal.

	Begge plejeforældre	Kun plejemor	Kun plejefar	Deltagende familier	Antal gengangere fra første kursus	Antal deltagere i alt
Region Sjælland/Hovedstaden	45,5 pct. (5)	36,4 pct. (4)	18,2 pct. (2)	100 pct. (11)	11	16
Region Syddanmark	62,5 pct. (10)	31,3 pct. (5)	6,3 pct. (1)	100 pct. (16)	15	26
i alt	55,6 pct. (15)	33,3 pct. (9)	11,1 pct. (3)	100 pct. (27)	26	42

Der er en tendens til, at plejeforældrene i højere grad kun er repræsenteret ved én deltager på genopfriskningskurset; i 33,3 pct. af tilfældene deltager kun plejemoren, mens det gør sig gældende for 11,1 pct. af plejefædrene. Kun lige over halvdelen (55,6 pct.) af plejefamilierne er repræsenteret ved begge plejeforældre.

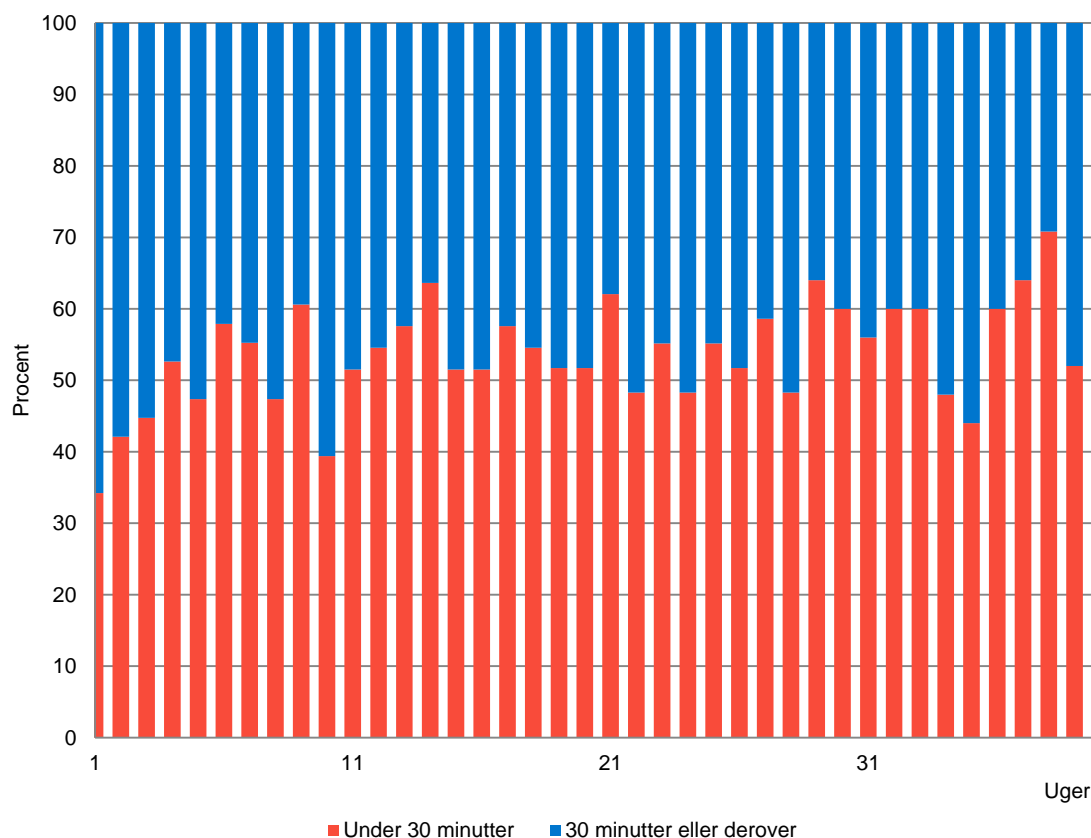
3.2 Indsatsen i hjemmet

Ved hjælp af data fra logbøgerne ser vi i dette afsnit på implementeringen af indsatsen i hjemmet, det vil sige, at vi bl.a. undersøger, hvor meget tid der er brugt på faglig træning, hvilke fag plejefamilierne har arbejdet med, hvem der står for den faglige træning i hjemmet, og hvilke materialer plejefamilierne benytter sig af.

3.2.1 Tid brugt på faglig træning

I logbøgerne har familierne noteret, hvor mange minutter de samlet set har læst lektier og trænet fagligt i den forgangne uge. I figur 3.1 er familiernes gennemsnitlige daglige tidsforbrug illustreret, som netop er baseret på deres ugentlige opgørelser. Det betyder, at data har en begrænsning i forhold til, at vi ikke har mulighed for at se på det reelle tidsforbrug pr. dag, fx om plejefamilierne i virkeligheden arbejder fagligt 30 minutter i 4 ugens dage, og derfor lever op til kravet om at træne minimum 30 minutter om dagen langt det meste af tiden.

Figur 3.1 Andelen af plejefamilier, som i gennemsnit træner minimum 30 minutter om dagen, angivet i procent for hver uge.

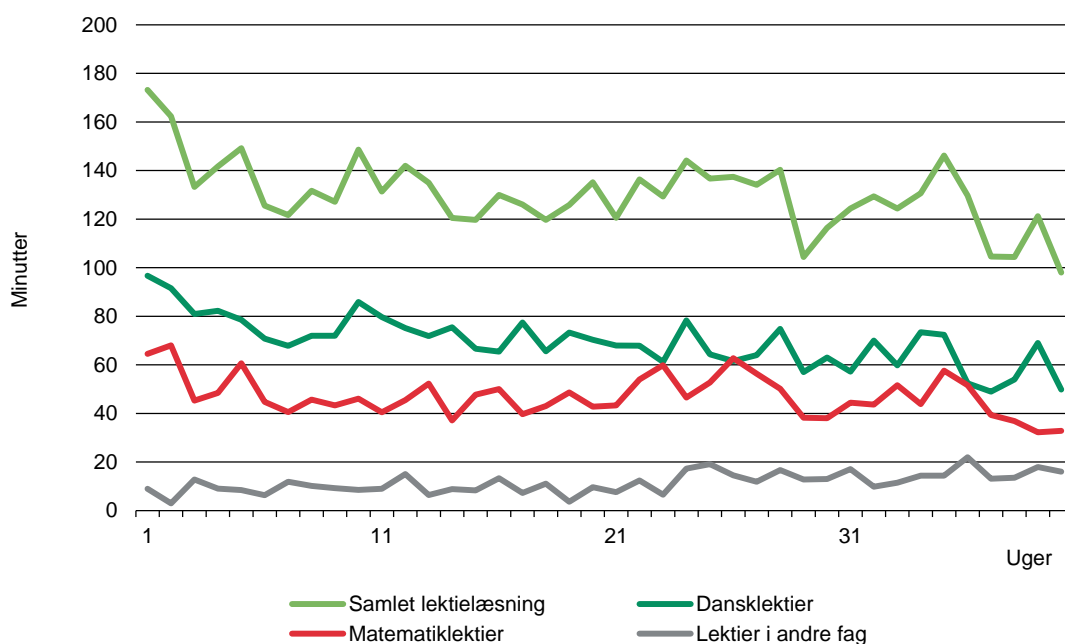

Note: Tiden brugt pr. dag er et gennemsnit baseret på familiernes opgørelse af, hvor lang tid de har brugt på træning pr. uge.

Af figuren ses det, at der er udsving hele indsatsperioden, og at der kun ses et mindre fald i andelen af plejefamilier, der har trænet fagligt i minimum 30 minutter om dagen. På den ene side kan det derfor ses som positivt, at tiden brugt på lektielæsning ikke har været faldende, og at nogle plejeforældre har været vedholdende med lektiehjælpen, muligvis fordi genopfriskningskurset har virket efter hensigten og har motiveret familierne. På den anden side ser vi, at det gennemsnitligt over hele indsatsperioden kun er under halvdelen af plejefamilierne (46,1 pct.), der får trænet det, der svarer til minimum 30 minutter om dagen. Det er altså under halvdelen af familierne, som lever op til dette evalueringsparameter, hvilket vidner om en lav grad af fidelitet. Her skal det igen nævnes, at vi ikke kender til familiernes reelle tidsforbrug pr. dag og derfor ikke har mulighed for at undersøge, hvor mange dage om ugen familierne i virkeligheden opfylder kravet om at arbejde fagligt minimum 30 minutter. I forlængelse heraf kan det dog også forventes, at fideliteten reelt set kan være lavere, end vi ser her, hvis alle plejefamilierne indgik i analysen.

Hver familie bruger i gennemsnit for hele indsatsperioden samlet set 2 timer og 8 minutter på lektiehjælp om ugen. Det gennemsnitlige tidsforbrug samt det gennemsnitlige tidsforbrug på faglig træning i henholdsvis læsning, matematik og andre fag, ses illustreret i figur 3.2.

Figur 3.2 Gennemsnitlig lektielæsning angivet i minutter.

Igen fremgår det, at der gennem indsatsperioden kun er mindre udsving i, hvor lang tid der samlet set benyttes på lektier – med undtagelse af et stort tidsforbrug i den første uge med et gennemsnit på 2 timer og 53 minutter. Dette kan være et udtryk for, at plejeforældre har været meget motiverede og ivrige efter at komme i gang med træningen derhjemme, efter at de har deltaget i kurset. Allerede efter anden uge falder den samlede tid på lektielæsningen til et nogenlunde stabilt niveau, og i den sidste uge ser motivationen ud til at være dalet til det laveste gennemsnitlige tidsforbrug på 1 time og 38 minutter. Det skal nævnes, at spredningen i nogle uger er stor med det mindste ugentlige tidsforbrug på 0 minutter og det højeste på 10 timer i midten af forløbet.

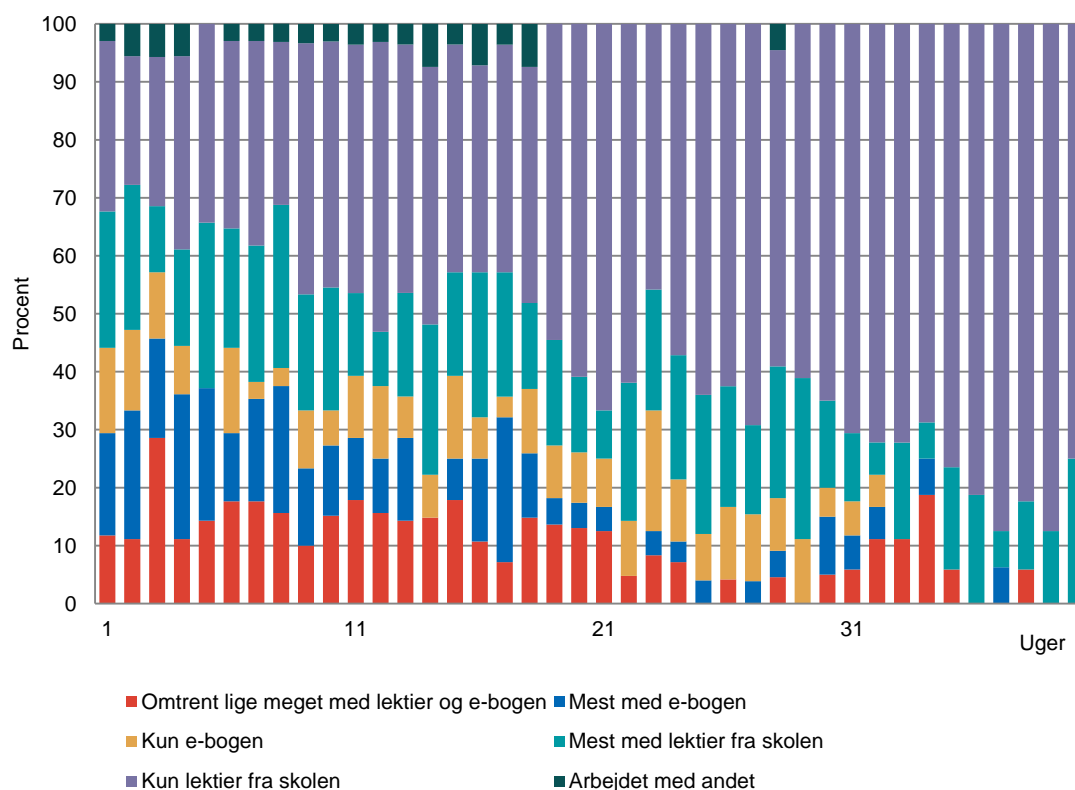
Ud af den samlede tid på lektielæsning og faglige træning er der brugt mest tid på dansk med et gennemsnitligt tidsforbrug på 1 time og 10 minutter om ugen. Dansk har gennem hele forløbet været den foretrukne lektieaktivitet efterfulgt af matematik med et samlet gennemsnit på 47 minutter om

ugen. Der er brugt mindst tid på at arbejde med andre fag med et gennemsnit på 11 minutter om ugen. Tidsforbruget på lektielæsning i de forskellige fag er nogenlunde stabilt i hele forløbet.

3.2.2 Typen af faglig træning

I logbøgerne har plejeforældrene også angivet, hvilken type af faglig træning, de har beskæftiget sig med hver uge; om de har lavet lektier fra skolen, arbejdet med e-bøgerne og det supplerende materiale eller andre faglige opgaver (se figur 3.3).

Figur 3.3 Type af faglig træning, procent.

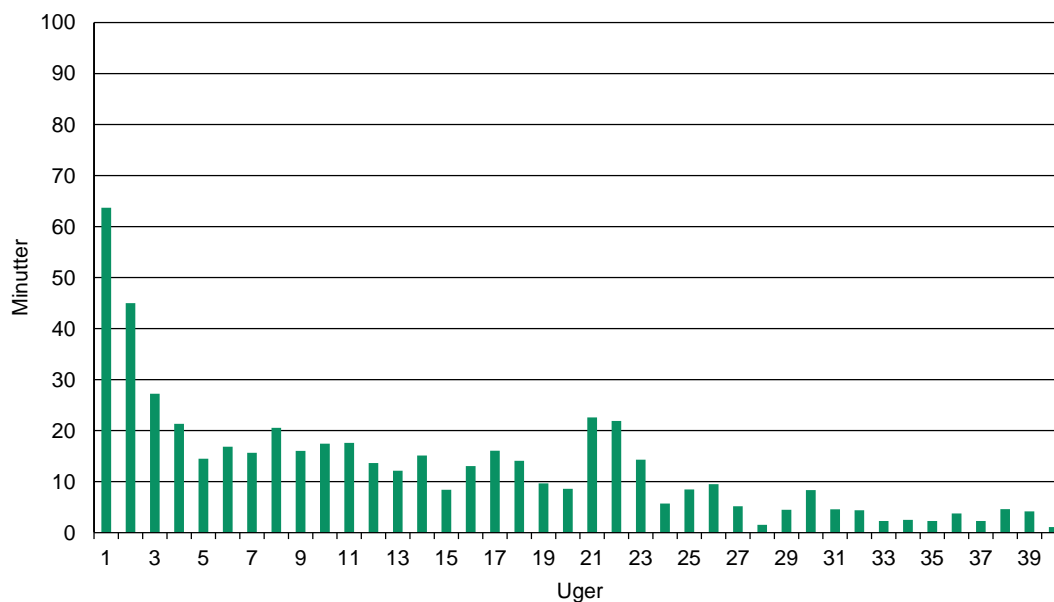
I begyndelsen af indsatsperioden er der en større variation i, hvilken type af faglig træning der arbejdes med, mens der mod slutningen af forløbet stort set udelukkende arbejdes med lektier fra skolen. Lidt under en tredjedel (32,4 pct.) af den faglige træning i den første uge foregår enten udelukkende med udgangspunkt i e-bøgerne (14,7 pct.) eller mest med e-bøgerne (17,7 pct.), mens der i de sidste uger af forløbet slet ikke er noget af den faglige træning, der tager udgangspunkt i e-bøgerne og det supplerende materiale. Faglig træning, som enten mest (25 pct.) eller udelukkende (75 pct.) tager udgangspunkt i lektier fra skolen, udgør derfor 100 pct. mod slutningen af forløbet, mens det samme gjorde sig gældende for 44,2 pct. i starten af forløbet. Kun få familier noterer, at de har arbejdet med andre aktiviteter end lektier fra skolen eller e-bøgerne, men der er dog nogle, som har prioriteret faglige spil på iPad, har arbejdet med regneopgaver ud fra dagligdags gøremål som madlavning eller sammenlignet temperaturen i vejrudsigter.

Ovenstående udvikling har en negativ indvirkning på fideliteten, idet plejefamilierne i lavere grad får udnyttet det læringspotentiale, der ligger i at benytte de nye redskaber og øvelser, som knytter sig til indsatsen. Resultatet kan være et udtryk for, at plejefamilierne falder tilbage i gamle rutiner og ikke formår at indarbejde og vedligeholde nye vaner for den faglige træning.

3.2.3 Forberedelsestid

Den tid, plejeforældrene bruger på at forberede lektiehjælpen, falder også markant gennem indsatsperioden (se figur 3.4). I den første uge bruger forældrene suverænt mest tid på at forberede lektiehjælpen med 1 time og 4 minutter i gennemsnit med en spredning fra 0 til 6 timer. Derefter falder forberedelsestiden, hvor plejeforældrene i den sidste uge kun bruger 1 minut på det forberedende arbejde i gennemsnit.

Figur 3.4 Gennemsnitlig forberedelse af lektielæsning angivet i minutter pr. uge.

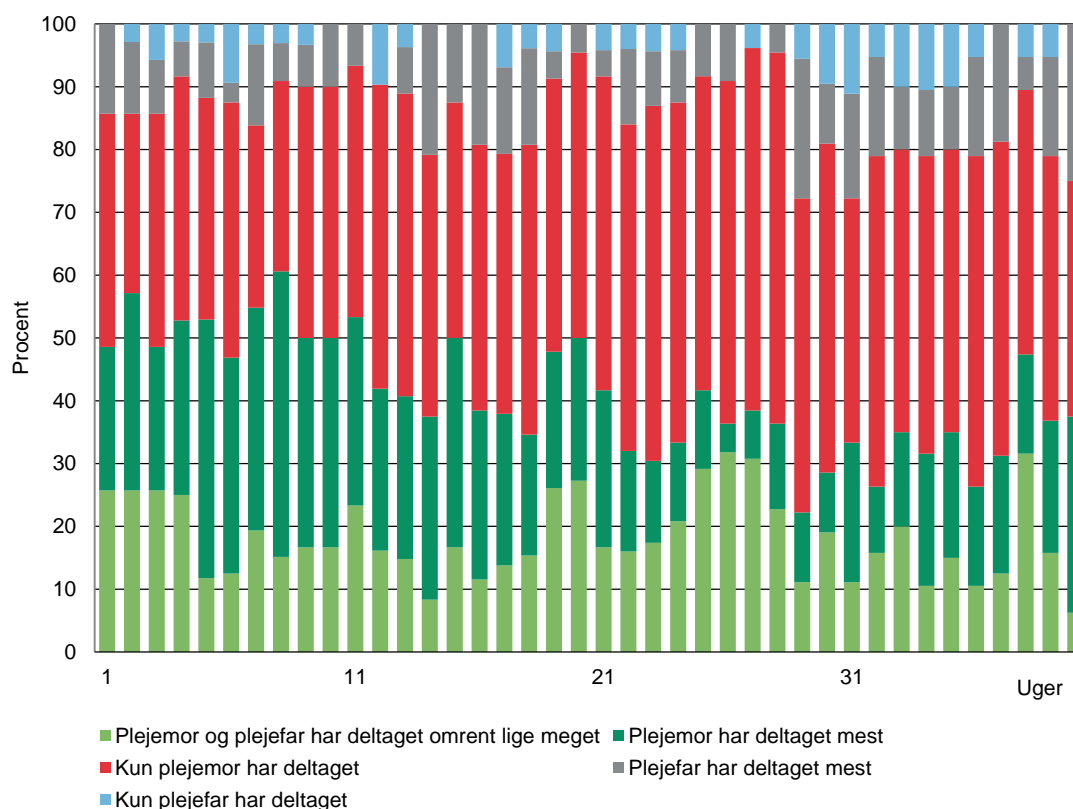

Når plejefamiliernes forberedelsestid falder over ugerne, kan det hænge sammen med, at de i mindre grad benytter sig af e-bøgerne og det supplerende materiale, som kræver mere forberedelse end lektier fra skolen. Igen kan det hænge sammen med, at plejefamilierne er faldet tilbage i gamle rutiner, hvilket vil understøtte, at fideliteten er faldende over tid. Faldet kan også være udtryk for, at plejefamilierne har oparbejdet en rutine i lektiehjælpen og derfor ikke længere behøver samme forberedelsestid. Sammenholdt med de resterende data ser det dog ud til, at det første i højere grad må gøre sig gældende.

3.2.4 Hvem træner med barnet derhjemme?

I logbøgerne har plejeforældrene hver uge svaret på, hvem der har læst lektier og trænet fagligt med barnet. Resultat ses i figur 3.5.

Figur 3.5 Fordelingen af lektiehjælpere, procent.

I starten af forløbet ses en tendens til, at den faglige træning i højere grad var et fælles projekt udført af både plejefædre og plejemødre, men jo længere vi kommer i indsatsperioden, jo mere ser vi, at det udelukkende er plejemødre, som står med ansvaret, og lektiehjælpen går derfor fra i højere grad at være et fælles projekt mod primært at være plejemors ansvar.

Resultatet kan være udtryk for, at plejefamilierne har foretaget en prioritering, hvor den ene forælder tager sig af lektielæsningen, mens den anden varetager andre gøremål, men det kan også være udtryk for, at begge plejeforældre ikke længere er engagerede i indsatsen. Umiddelbart kan den faglige træning varetages med samme kvalitet, ligegyldigt om den udføres af én eller begge plejeforældre, men indsatsen kan derimod blive mere skrøbelig, hvis kun en forælder har ansvaret. Det kan fx være, hvis vedkommende bliver syg eller har en række andre gøremål, som nogle dage kan besværliggøre, at den faglige træning prioriteres. Hvis begge plejeforældre varetager den faglige træning, kan det gøre implementeringen mere robust, da de kan supplere hinanden i hverdagen. Opgaven vil være større, hvis den udelukkende ligger hos én plejeforælder, og det kan muligvis have en betydning for det langsigtede perspektiv for implementeringen, som kan blive mere usikkert.

3.3 Opsummering

Det er vigtigt at se analysens resultater i forhold til de svagheder, som data har. I starten modtog vi 38 logbøger ud af i alt 51 mulige, mens vi i slutningen af forløbet kun modtog 25. Hvis alle familier havde udfyldt logbøgerne, kunne resultatet derfor have set anderledes ud. Det kan tænkes, at de familier, som ikke formår at udfylde og returnere logbøgerne, netop er de familier, som ikke får

arbejdet aktivt med indsatsen. Selvom vi generelt ser vi en tendens til, at fideliteten på flere parametre er faldende gennem indsatsperioden, er det derfor muligt, at fideliteten ville være endnu lavere, hvis vi havde adgang til et fuldt datamateriale for samtlige plejefamilier i indsatsen.

Som udgangspunkt deltog hele 88,2 pct. ud af de plejefamilier, der havde fået tildelt FsL, på det indledende heldagskursus, oftest repræsenteret af både plejefar og plejemor, men i flere tilfælde så vi også, at det kun var plejemoren, der deltog. Samme tendens gjorde sig gældende ved genopfriskningskurset, hvor der dog var sket et drastisk fald i antallet af deltagere. Kun lige over halvdelen, 52,9 pct. af plejeforældrene, deltog på genopfriskningskurset. Den vigende deltagelse kan muligvis være udtryk for, at indsatsen ikke længere prioriteres i samme omfang som i starten af forløbet. Det samlede tidsforbrug på lektielæsning ligger forholdsvis stabilt gennem forløbet, men gennemsnitligt er det under halvdelen af plejefamilierne, der får trænet det, der svarer til minimum 30 minutter om dagen. Plejefamilierne har brugt mest tid på lektielæsning og faglig træning i dansk. Selvom tidsforbruget ligger nogenlunde stabilt over tid, ændrer indsatsens indhold karakter og går fra at koncentrere sig både om e-bøgerne, det supplerende materiale og skolelektier, til kun at bestå af lektier fra skolen. En forklaring kan være, at plejefamilierne falder tilbage i gamle rutiner. Plejeforældrenes forberedelsestid til lektielæsningen og den faglige træning falder markant i forløbet, hvilket kan skyldes, at plejeforældrene i mindre grad benytter sig af e-bøgerne og det supplerende materiale, som kræver mere forberedelse end lektier fra skolen. Det er også muligt, at plejeforældrene er blevet mere rutinerede i, hvordan de skal gribe den faglige træning an og bl.a. er blevet bedre til at finde frem til passende opgaver, der svarer til barnets niveau.

I begyndelsen af forløbet er der tendens til, at lektielæsningen er et fælles projekt mellem plejemor og plejefar, men med tiden bliver det oftest plejemor, som tager ansvar for at læse lektier og træne fagligt med barnet. Der er således nogle udfordringer med at holde plejefamilierne fast i de støttende tiltag og opretholde en høj grad af fidelitet.

4 Arbejdet med FsL

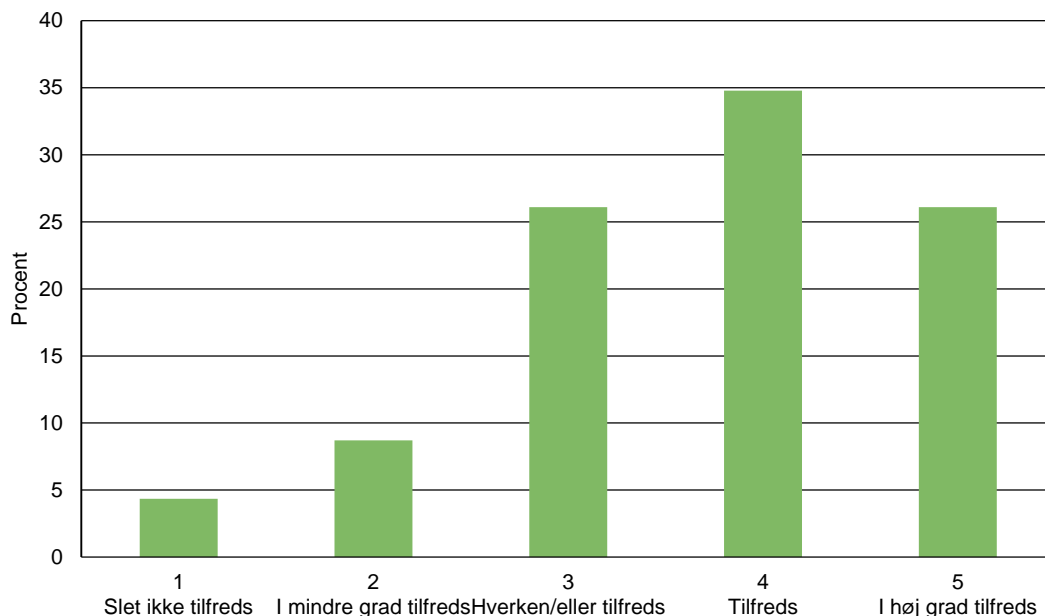
I forhold til en fremtidig implementering af FsL er det relevant at klarlægge, hvilke faktorer der enten kan forhindre eller fremme en succesfuld implementering af indsatsen. Med udgangspunkt i plejeforældrenes løbende kommentarer i logbøgerne og en afsluttende evaluering undersøges derfor plejeforældrenes oplevelse af at arbejde med FsL, og hvilke barrierer indsatsen har mødt, når den er anvendt i praksis. Logbogen og evalueringen suppleres med noter fra vores telefoniske kontakt med plejeforældrene samt de tilbagemeldinger, vi har fået fra plejeforældrene, når vi har afholdt både heldags- og genopfriskningskurset.

4.1 Plejeforældrenes oplevelse af FsL

Motivation, en oplevelse af meningsfuldhed med indsatsen og ejerskab er afgørende for implementering af en indsats. Oplever man en indsats som meningsfuld, og tror man på, at indsatsen vil resultere i den ønskede effekt, er man mere tilbøjelig til at implementere den med en højere grad af fidelitet (Durlak & DuPre, 2008). Det er bl.a. muligt, at det har betydning for plejefamiliernes motivation, hvis de allerede fra projektets begyndelse er blevet tildelt en anden indsats, end de havde håbet på. Ved tilmelding til projektet "Skolestøtte til børn i familiepleje" svarede samtlige plejeforældre på, hvilken indsats, de foretrak at få tildelt. Kun meget få af både plejemødrene (8,6 pct.) og plejefædrene (6,3 pct.) håbede på at komme i FsL-gruppen, mens den største andel af plejemødrene (41,7 pct.) havde håbet på at komme i LUKoP-gruppen, og den største andel af plejefædrene (42,1 pct.) blot håbede på at modtage et af de skolestøttende tilbud. At så få af plejeforældrene ved opstart foretrak at blive tildelt FsL-indsatsen, kan have haft en negativ indflydelse på plejeforældrenes motivation fra starten. De resterende plejeforældre havde ikke nogen præferencer for deltagelse (16,6 pct. af plejemødrene og 22,2 pct. af plejefædrene), mens tilnærmelsesvis ingen håbede på at komme i kontrolgruppen (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2018).

Som en del af den afsluttende evaluering har plejeforældrene svaret på, om de har følt sig klædt på til at udføre indsatsen. Resultatet baserer sig derfor på den andel af plejefamilierne, som har indsendt den sidste logbog. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 er 'Slet ikke', og 5 er 'I høj grad', har lige under halvdelen (45,8 pct., svarende til 11 plejefamilier) svaret, at de i høj grad mener at være klædt på til at træne fagligt med barnet derhjemme. 16,6 pct., svarende til 4 plejefamilier, har angivet den næsthøjeste mulighed. 25 pct., svarende til 6 af plejefamilierne, placerer sig i midterkategorien og synes altså hverken, at de er klædt godt eller dårligt på til at udføre indsatsen. Kun én af plejefamilierne svarer, at de slet ikke er klædt på til lektiehjælpen. At en fjerdedel af plejefamilierne placerer sig i midterkategorien, kan igen sige noget om, hvor motiverede plejefamilierne er for at arbejde med indsatsen. Hvis ikke de oplever at være tilstrækkeligt klædt på til at udføre indsatsen, kan det have en negativ indflydelse både på oplevelsen af meningsfuldhed med indsatsen og det ejerskab, plejefamilierne tager. I figur 4.1 ser vi dog, at 26,1 pct. (svarende til 6 plejefamilier) på en skala fra 1 til 5 i høj grad har været tilfredse med lektiehjælperindsatsen. 34,8 pct. (svarende til 8 plejefamilier) angiver den næsthøjeste mulighed. Kun én plejefamilie er slet ikke tilfreds med arbejdet med indsatsen. Alligevel ser vi igen en midtergruppe på ca. 26,1 pct. (svarende til 6 plejefamilier), som hverken har været tilfredse eller utilfredse med at arbejde med indsatsen.

Figur 4.1 Tilfredshed med at arbejde med indsatsen, procent (n = 23).

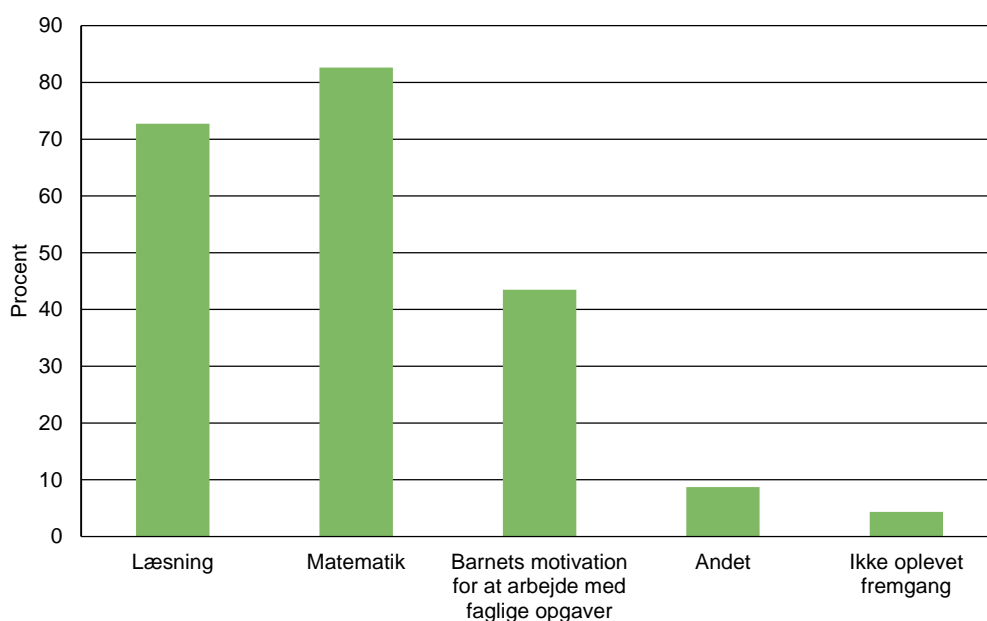

Vi har med udgangspunkt i logbøgerne også undersøgt, hvordan plejeforældrene samlet set oplever, at lektielæsningen og den faglige træning er gået for hver uge i indsatsperioden. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 svarer til 'Rigtig godt', og 5 svarer til 'Rigtig dårligt', ligger den gennemsnitlige vurdering for alle ugerne på 2,1 og har ikke forandret sig synderligt i løbet af indsatsperioden (mellem 1,9 og 2,4). I logbøgerne har plejefamilierne hver uge desuden angivet, om de har oplevet konflikter med barnet under lektielæsningen. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 svarer til 'Slet ikke', og 5 svarer til 'I høj grad', ligger den gennemsnitlige vurdering nogenlunde jævnt over hele perioden med et gennemsnit på 2,2.

I den afsluttende evaluering har plejeforældrene også svaret på, hvilket af det udleverede materiale, de oplevede at have størst glæde af. Her svarede næsten halvdelen (ud af 21 besvarelser), at de havde haft størst glæde af at arbejde med e-bøgerne (47,6 pct., svarende til 10 plejefamilier). Omtrent en femtedel (19,1 pct., svarende til 4 plejefamilier) har været mest tilfredse med at bruge brætspillet 'Læseguld'. 2 plejefamilier (9,5 pct.) har haft størst glæde af læse-appen '360 ord'. Omvendt har næsten en fjerdedel (23,8 pct., svarende til 5 plejefamilier) ikke gjort brug af nogen af de nævnte materialer.

Som en sidste ting har vi bedt plejefamilierne vurdere, om de oplever fremgang i forhold til henholdsvis læsning, matematik, barnets motivation, eller andet, hvilket kan give os en fornemmelse af, hvor relevant indsatsen opleves af plejeforældrene, som udfører indsatsen derhjemme. I figur 4.2 fremgår det, hvor mange procent der oplever fremgang på forskellige parametre.

Figur 4.2 Andel plejefamilier, der har oplevet fremgang på forskellige parametre, procent (n = 23).

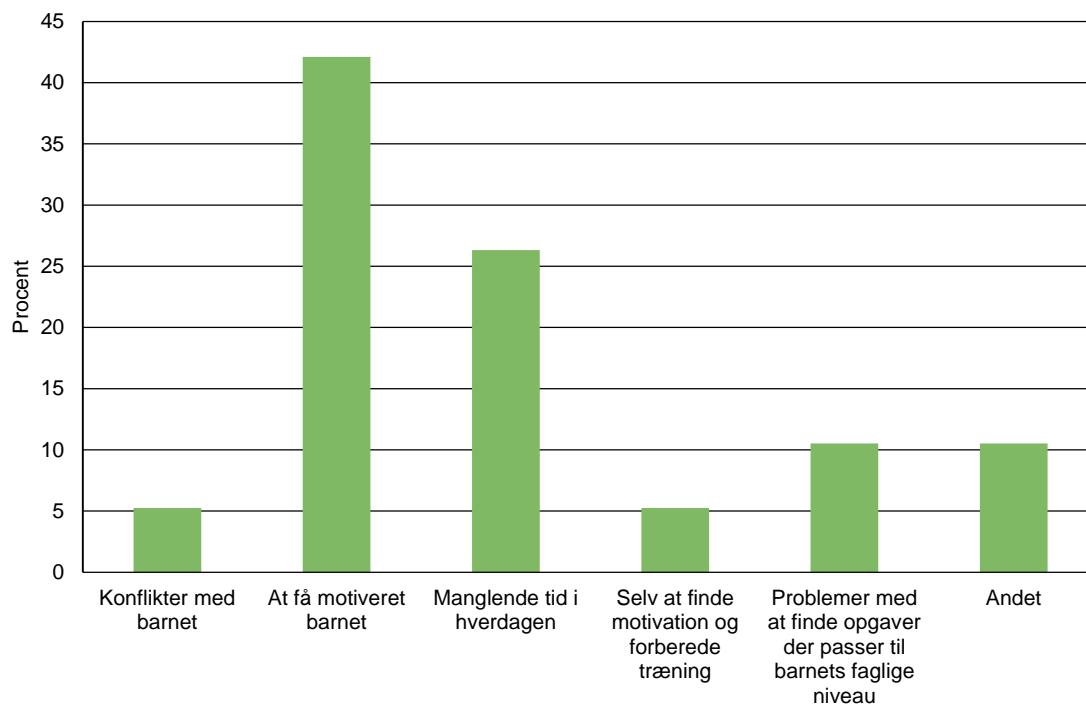
Størstedelen (82,6 pct., svarende til 19 plejefamilier) oplever en fremgang for barnet i matematik, det til trods for, at vi tidligere har set, at der bruges mest tid på faglig træning i læsning. Vi ser da også, at 72,7 pct., svarende til 16 af plejefamilierne, oplever fremgang i læsning. Lidt under halvdelen (43,5 pct., svarende til 10 plejefamilier) har erfaret, at barnets motivation for at arbejde med faglige opgaver er blevet styrket. 8,7 pct., svarende til 2 plejefamilier, svarer, at de har oplevet fremgang på andre områder, men angiver ikke, hvilke områder der er tale om, mens kun én plejefamilie slet ikke har oplevet fremgang.

4.2 De største udfordringer

Plejefamilierne oplever ofte flere forskellige udfordringer i forbindelse med implementeringen. Det kan fx være en udfordring at få motiveret barnet eller at finde tid i hverdagen. Det kan også være en udfordring for plejeforældrene selv at opretholde motivationen, eller de kan opleve begrænsninger i forhold til deres faglige kompetencer i forbindelse med implementeringen.

Generelt tegner der sig et billede af, at det at få motiveret barnet samt tid i hverdagen er de største udfordringer i forhold til at få trænet fagligt (se figur 4.3).

Figur 4.3 Den største udfordring i forhold til at få trænet fagligt derhjemme, procent (n = 19).

Flest oplever, at deres største udfordring er at få motiveret børnene (42,1 pct., svarende til 8 plejefamilier), efterfulgt af manglende tid i hverdagen (26,3 pct., svarende til 5 plejefamilier). 2 plejefamilier finder det mest udfordrende at finde opgaver, der passer til barnets faglige niveau, mens én plejefamilie ser konflikter med barnet som den største udfordring, og én plejefamilie oplever egen motivation og forberedelsen af lektiehjælpen som den største udfordring. Derudover har 2 plejefamilier oplevet 'andet' som mest udfordrende. Som eksempler på andre udfordringer nævner plejefamilier den lange skoledag og barnets lave stresstærskel, der betyder, at barnet hurtigt bliver følelsesmæssigt 'fyldt op'. Disse udfordringer ligger dermed i forlængelse af tendenserne med manglende tid og motivation af barnet.

4.2.1 At få motiveret barnet

På genopfriskningskurset gav flere plejeforældre udtryk for, at manglende motivation er en stor barriere for at kunne gennemføre lektiehjælpen, og at der skulle arbejdes med motivationen, før de kunne påbegynde den faglige træning. Plejeforældrene har også løbende i logbøgerne givet udtryk for, at børnenes motivation er udfordret, fordi de har svært ved opgaverne, er trætte og uoplagte eller har andre vanskeligheder, som fylder i deres hverdag.

Med den nye skolereform, som trådte i kraft i august 2014, fulgte en række ændringer i folkeskolen, det vil sige, at FsL blev implementeret på omtrent samme tidspunkt, som folkeskolereformen trådte i kraft. Eleverne fik bl.a. længere skoledage, ligesom lektiecaféer blev en fast del af hverdagen for mange. Netop de lange skoledage og lektiecaféerne er ofte blevet fremhævet af plejeforældrene som en udfordring i forhold til at få motiveret barnet til at træne fagligt derhjemme. Ifølge plejeforældrenes kommentarer i logbøgerne medfører det, at børnene kan være meget trætte og ikke magter at lave lektier og træne fagligt. En plejeforælder skriver fx:

Vi er i den grad udfordret af knap tid, grundet skolereformen. Der er næsten ikke mere energi, når Nelly kommer hjem mellem kl. 15-16.

Plejeforældrene giver udtryk for, at den tid, der optimalt set kunne bruges derhjemme til at udføre indsatsen, er blevet erstattet af længere skoledage. Det kan gøre det svært for plejeforældrene at legitimere, at barnet igen skal læse lektier, når det kommer hjem.

Efter nogle uger noterer den samme plejeforælder:

Vi er stadig voldsomt presset af skolereformen og det, at Nelly er kommet i 7. klasse uden ekstra støtte. Hun er på overarbejde.

At der er sket en ændring i skoledagen, kan altså ifølge plejeforældrene have en indvirkning på, hvor meget energi børnene har, når de kommer hjem fra skole. Samtidig kan ovenstående notat også være udtryk for, at netop det, at barnet er kommet i 7. klasse uden ekstra støtte, er problematisk, og at det ville være problematisk, uanset om skolereformen var trådt i kraft eller ej. Gruppen af anbragte børn i undersøgelsen har generelt forskellige indlæringsmæssige udfordringer som bl.a. eksekutive vanskeligheder, sproglige vanskeligheder, lav IQ og problemer med arbejdshukommelsen (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2018). Mange børn har således mangelfulde indlæringsmæssige forudsætninger, og derfor er den almindelige undervisning for mange muligvis ikke tilstrækkeligt i forhold til deres faglige behov.

Det er også muligt, at det har været en udfordring for plejeforældrene at motivere barnet, fordi de i mindre grad har benyttet de nye metoder og redskaber, som de er blevet præsenteret for på hel-dagskurset. Vi så tidligere, at arbejdet med e-bøgerne og andre materialer er nedadgående i indsatsperioden, og spørgsmålet er derfor, om barnet i højere grad kunne motiveres ved netop at beskæftige sig med alternative undervisningsmaterialer end lektier fra skolen. I logbøgerne ser vi dog eksempler på, at nogle plejeforældre har arbejdet meget med motivationen af barnet. Et barn er eksempelvis interesseret i madlavning, og derfor har familien indført regneopgaver, når de er på indkøb, og når de skal opmåle og veje ingredienser. Derudover bruger de opskrifter som læsetræning. Den samme familie forsøger også at træne barnets lyst til at skrive ved at indføre en dagbog, mens en anden familie har forsøgt at styrke motivationen med hjemmelavede matematikspil.

4.2.2 Mangel på tid

Som vi så tidligere, har også manglen på tid været en udfordring for mange plejeforældre. Det kan bl.a. hænge sammen med de længere skoledage, som giver mindre tid derhjemme, men også andre aktiviteter kan gøre det svært at prioritere den faglige træning. Nogle familier skriver, at samvær med biologiske forældre tager tid fra lektielæsningen, men også fritidsaktiviteter og aftaler med venner fylder meget i hverdagen og er svære at kombinere med en ekstra lektieindsats. En plejeforælder skriver:

Denne uge har været hård. Sport, venner og skole tager meget energi. Det er svært at have overskud til at holde fast, da der er en del modstand på lektielæsningen, sammen med et p.t. presset program.

Presset på børnene har for nogle familier betydet, at de sommetider springer lektielæsningen og den faglige træning over og ligeledes nedprioriterer e-bøgerne og det supplerende materiale. Når tiden er knap, vælger nogle familier udelukkende at fokusere på lektier fra skolen, fordi børnene har mange faglige udfordringer og risikerer at komme bagud i skolearbejdet. Nogle plejeforældre mangler derfor tid til at implementere de supplerende tiltag i deres hverdag og fortsætter mere eller mindre, som de gjorde før projektet. Et udviklingspunkt for indsatsen kunne derfor være, at man i højere grad kunne prøve at koordinere indsatsen med skolen, så e-bøgerne i højere grad fik en supplerende og understøttende rolle i forhold til skolelektierne.

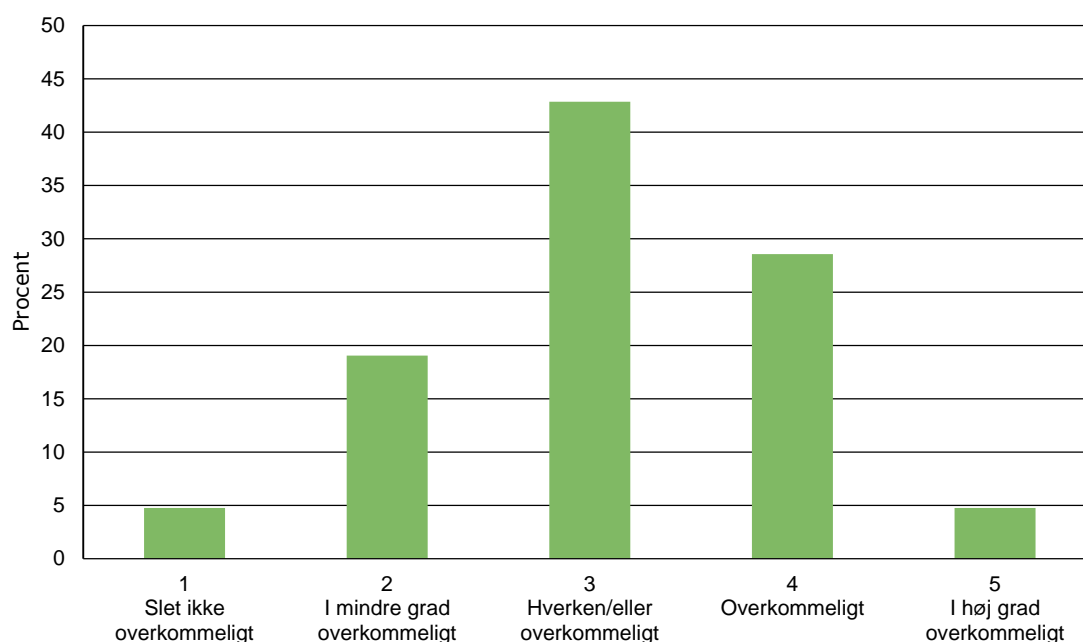
4.2.3 Udfordringer med e-bøgerne

Flere plejeforældre har haft en række udfordringer, når det gælder arbejdet med e-bøgerne, bl.a. i forhold til selv at skulle udvælge opgaver, men også i forhold til det it-tekniske. Disse udfordringer forhindrer plejeforældrene at udnytte det potentiale, som ligger i træningen med i e-bøgerne som et alternativ eller supplement til skolelektier.

62,5 pct., svarende til 15 plejefamilier, angiver i evalueringen, at de har arbejdet med e-bøgerne. Over en tredjedel (37,5 pct., svarende til 9 plejefamilier) har altså ikke benyttet e-bøgerne i den faglige træning med barnet. Som årsag angiver flest plejefamilier, at de ikke har haft tid til andet end lektier fra skolen, hvilket stemmer fint overens med den tendens, vi så tidligere – at træning med e-bøgerne erstattes af lektier fra skolen. Hovedårsagen til, at de ikke har fået arbejdet med e-bøgerne, ser dermed ikke ud til at være selve indholdet, men derimod, at plejeforældrene ikke kan finde tiden til at arbejde med dem i hverdagen.

En enkelt plejefamilie angiver, at forberedelsen af den faglige træning med e-bøgerne har været for krævende, mens en anden familie har angivet, at de har haft problemer med at få downloadet e-bøgerne. Ingen angiver under den afsluttende evaluering, at det har været for svært at finde frem til relevante opgaver, der passer til plejebarnets niveau, som årsag til, at de ikke har fået benyttet e-bøgerne, men når vi i evalueringen spørger ind til, hvor overkommeligt plejeforældrene vurderer, at det har været at finde relevante opgaver i e-bøgerne, ser det alligevel ud til, at ikke alle plejefamilier har haft lige nemt ved at gå til opgaven (se figur 4.4). Flest (42,9 pct., svarende til 9 plejefamilier) vurderer, at det hverken har været overkommeligt eller ikke overkommeligt at finde frem til relevante opgaver i e-bøgerne. Næsten en fjerdedel (23,9 pct., svarende til 5 plejefamilier) vurderer, at det slet ikke eller tæt på slet ikke har været overkommeligt at finde relevante opgaver i e-bøgerne.

Figur 4.4 Vurdering af, hvor overkommeligt det har været at finde relevante opgaver i e-bøgerne, procent (n = 21).

Både i logbøgerne og på genopfriskningskurset gjorde en del plejeforældre opmærksom på, at de fandt det udfordrende, at de selv skulle finde frem til opgaver i e-bøgerne og efterspurgte en mere tilrettelagt plan. Igen er tiden en begrænsende faktor for plejeforældrene, som påpeger, at det kræver en del forberedelse, og at de i forvejen ikke har meget tid til rådighed.

Ud af de 72,7 pct., som har arbejdet med e-bøgerne, har nogle på samme vis oplevet udfordringer og løbende kommenteret på, at det fx er problematisk at få e-bøgerne til at fungere, mens opgaverne er for nemme for andre. Nogle plejeforældre skriver i den forbindelse, at de efterhånden arbejder med de samme opgaver, og at der sker en 'mætning' i træningsopgaverne.

For at afhjælpe nogle af de problematikker, som kunne opstå i forbindelse med arbejdet med e-bøgerne, stod Time2learn til rådighed for plejeforældrene til at besvare eventuelle spørgsmål og guide dem i den faglige træning. Desværre har vi ikke præcise tal for, hvor mange plejefamilier der har kontaktet Time2learn og fået support – men fra de lærere, som besvarede opkaldene, ved vi, at det kun er ganske få familier, der har gjort brug af tilbuddet, ligesom det ofte har været de samme familier, der løbende har opsøgt sparring. På genopfriskningskurset gav plejefamilierne udtryk for, at formålet med telefontiden ikke har været oplyst grundigt nok. De efterlyser generelt mere hjælp til den faglige træning, det vil sige et stærkere "feedback loop" mellem teori og praksis (Fixsen, 2005), som vi også så tidligere, hvilket nogle familier får fra skolen, mens andre mener, at skolerne giver slip, når de hører, at de er med i indsatsen.

Til trods for de udfordringer, plejefamilierne har mødt, svarer størstedelen (ud af 20 besvarelser) i den afsluttende evaluering, at de samlet set har været tilfredse med e-bogen. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 er 'Slet ikke', og 5 er 'I høj grad', ligger de fleste plejeforældre på 3-5 (90 pct., svarende til 18 plejefamilier). De er derfor middel til i høj grad tilfredse med e-bøgerne, og omvendt er kun én plejefamilie slet ikke tilfredse med e-bøgerne. På samme vis er de fleste tilfredse med variatio-

nen i e-bøgerne med 95 pct., svarende til 19 plejefamilier, på de højeste 3-5 på skalaen, og kun én plejefamilie., som slet ikke er tilfreds.

4.3 Opsummering

Evalueringen viser, at størstedelen af plejeforældrene ved tilmelding til projektet "Skolestøtte til børn i familiepleje" havde et ønske om at blive tildelt LUKoP-indsatsen og ikke FsL. Sammenholdt med, at flere plejeforældre vurderer enten ikke eller hverken/eller at være klædt på til at arbejde med indsatsen, kan det have negativ betydning for plejeforældrenes motivation for at udføre indsatsen med en høj grad af fidelitet. Vi ser dog også, at størstedelen af plejefamilierne er tilfredse med at arbejde med indsatsen, men alligevel vurderer omkring en fjerdedel, at de hverken/eller er tilfredse.

Langt de fleste plejefamilier oplever en fremgang hos barnet i matematik og læsning, mens lidt under halvdelen oplever, at barnets motivation for at arbejde med faglige opgaver er blevet styrket. Kun én plejefamilie oplever slet ikke fremgang.

Barnets motivation er den største udfordring i implementeringen af FsL. Hvordan plejeforældrene kan motivere barnet, har været et fokus både på det indledende heldagskursus og på genopfriskningskurset, men noget kan tyde på, at plejeforældrene ikke har fået nok udbytte af den undervisning, de har fået, og at de ikke har haft nok redskaber til at komme udfordringerne til livs. Folkeskolereformen kan ifølge plejeforældrene desuden have haft en negativ indflydelse på forudsætninger for at få implementeret FsL, både når det kommer til børnenes motivation og tid i hverdagen. Plejeforældrene fortæller, at børnene i nogle tilfælde er trætte og uoplagte, hvilket ifølge dem til dels skyldes den lange skoledag. Den tid, plejefamilierne tidligere havde derhjemme til at kunne udføre indsatsen, oplever de nu er blevet opslugt af længere skoledage med efterfølgende lektiecafé, men også andre aktiviteter såsom samvær med biologiske forældre, fritidsaktiviteter og aftaler med venner gør det svært for plejefamilierne at prioritere tid til faglig træning. At børnene nu har længere skoledage, og at lektielæsningen nu gennemføres på skolen, kan desuden have indflydelse på plejeforældrenes indstilling til indsatsen – at skolen nu står med ansvaret for lektielæsningen, og at barnet ikke skal trækkes igennem endnu mere lektielæsning, når det kommer hjem fra skole.

En anden barriere for indsatsen er, at familierne ikke får arbejdet tilstrækkeligt med e-bøgerne. Flest plejefamilier angiver i den forbindelse, at de ikke har haft tid til andet end lektier fra skolen, hvilket antyder, at det ikke er selve indholdet af e-bøgerne, som har betydning for, om de får arbejdet med dem eller ej. Dette bakkes op af plejefamiliernes vurdering af deres samlede tilfredshed med e-bøgerne, hvor langt størstedelen af plejefamilierne er middel til i høj grad tilfredse med e-bogen, og omvendt er kun én plejefamilie slet ikke tilfredse med e-bogen. På samme vis er langt de fleste tilfredse med variationen af opgaver i e-bøgerne. Alligevel viser evalueringen også, at flest plejeforældre vurderer, at det hverken i høj grad eller slet ikke har været overkommeligt at finde frem til relevante opgaver i e-bøgerne, hvorimod næsten en fjerdedel vurderer, at det slet ikke eller tæt på slet ikke har været overkommeligt at finde relevante opgaver i e-bogen. Selvom plejeforældrene har oplevet disse udfordringer, har de kun i meget begrænset omfang benyttet sig af sparring med Time2learn.

5 Opsamlende diskussion og perspektivering

Resultatet af analysen viser, at fideliteten falder i løbet af indsatsperioden. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at færre udfylder logbogen, der bruges en smule mindre tid på lektielæsning, hvor det er under halvdelen af plejefamilierne, der får trænet minimum 30 minutter om dagen, ligesom forberedelsestiden udvikler sig til næsten at være ikke eksisterende. Resultatet af analysen viser også, at indholdet af indsatsen ændrer karakter. Plejefamiliernes faglige træning tager i stigende grad udelukkende udgangspunkt i lektier fra skolen. Det ser ud til, at plejefamilierne falder tilbage i gamle rutiner.

De udfordringer, som plejeforældrene har haft med e-bøgerne, kan have medført, at familierne har prioriteret lektier fra skolen frem for det supplerende undervisningsmateriale. De har fx haft udfordringer med det tekniske omkring e-bøgerne og med at finde opgaver, der passer til barnets niveau. For at plejefamilierne kan opretholde motivationen for at arbejde med FsL gennem hele indsatsperioden, er det derfor muligt, at der skal yderligere understøttelse til. Derfor er det værd at overveje, om man i en fremtidig implementering i højere grad burde monitorere indsatsen og være mere opsøgende i forhold til familierne. Det vil sige, at en medarbejder fx kunne få til opgave jævnligt at kontakte plejefamilierne og følge op på, hvordan det går og give sparring i forhold til eventuelle problematikker. At en medarbejder automatisk kontakter familierne, kan give en oplevelse af, at de ikke står alene med indsatsen, ligesom man i højere grad sikrer, at mulige forhindringer i implementeringen opdages i tide og løses. I dette projekt har vi netop oplevet, at kun meget få plejeforældre har benyttet sig af tilbuddet om at kontakte Time2learn, når de oplevede problemer i forhold til den faglige træning derhjemme.

Det var oprindeligt tanken, at plejeforældrene selv skulle udplukke de opgaver i e-bøgerne, som passede til deres plejebarns faglige niveau. Det viste sig dog som en større udfordring for plejeforældrene, og derfor kan det være en overvejelse, om det supplerende undervisningsmateriale i højere grad skal være kronologisk opbygget med mere tydelige anvisninger af, hvilke opgaver, de skal tage udgangspunkt i. Desuden blev vi på kurserne opmærksomme på, at flere plejeforældre var udfordret, når det kommer til it-kundskaber. Hvis de ikke føler sig hjemme i det materiale, som skal benyttes, kan det forventes, at de i mindre grad får det brugt. Derfor er det en væsentlig overvejelse, om det supplerende undervisningsmateriale i en fremtidig implementering af FsL burde udleveres i et fysisk eksemplar, som kan være lettere at anvende.

Manglende tid i hverdagen viste sig også som en væsentlig udfordring i implementeringen af FsL. Nogle plejeforældre oplevede, at det kræver for meget tid at forberede den faglige træning, og netop plejeforældrenes forberedelsestid faldt markant i forløbet. I starten benyttede de omtrent 1 time ugentligt, mens de hen mod slutningen nærmest ingen tid brugte. Derudover oplevede de, at der heller ikke var tilstrækkelig med tid i hverdagen til at udføre opgaven med at træne fagligt derhjemme. Spørgsmålet er dog, om det i højere grad handler om, at lektielæsningen skal opprioriteres i hverdagen, og at plejeforældrene skal være indstillet på, at der ligger en stor opgave i at forberede og udføre indsatsen for at kunne lykkes med at motivere barnet til at træne fagligt. Det er derfor også muligt, at en succesfuld implementering i højere grad vil kunne opnås, hvis plejeforældrene støttes yderligere i forhold til planlægningen, og hvordan de rent praktisk får indført FsL i hverdagen.

Falder plejeforældrene tilbage i de gamle rutiner og i store træk fortsætter, som de plejer, bliver det potentiale, som ligger i træningen med e-bogen eller andre alternative læringsformer, ikke udnyttet til at få motiveret barnet. Flest plejeforældre oplever netop det at få motiveret barnet som den største udfordring i forhold til at træne fagligt derhjemme. FsL er implementeret på samme tidspunkt, som skolereformen trådte i kraft, og det har muligvis spillet en rolle, både når det kom-

mer til børnenes motivation og manglende tid i hverdagen. De omstændigheder, som nye programmer implementeres og afprøves under, har stor betydning for, hvordan indsatserne får liv og fodfæste i hverdagen. Plejeforældrene giver udtryk for, at de længere skoledage kan betyde, at børnene er trætte og uoplagte, når de kommer fra skole. Den tid, der optimalt set kunne bruges derhjemme til at udføre indsatsen, er blevet erstattet af længere skoledage, ligesom en del af børnene bruger tid på lektielæsning i skolernes lektiecafé. Derfor kan det også være svært for plejeforældrene at legitimere, at barnet igen skal læse lektier, når det kommer hjem. Det er altså muligt, at implementeringen af FsL havde set anderledes ud og havde været mere frugtbar, hvis ikke indsatsen blev implementeret på samme tid som den nye skolereform, som netop sætter lektielæsningen på dagsordenen.

Ydermere peger resultatet af førmålingen³ af børnenes kognitive, sociale og faglige formåen på, at træning og undervisning af disse børn ikke alene er et spørgsmål om at træne grundlæggende faglige færdigheder. Førmålingen viste, at rigtig mange af børnene har forskellige indlæringsmæssige udfordringer som bl.a. eksekutive vanskeligheder, sproglige vanskeligheder, lav IQ og problemer med arbejdshukommelsen (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2018). Mange børn har således mangelfulde indlæringsmæssige forudsætninger, og træning og undervisning af børnene kan derfor være en krævende opgave, fordi træningen skal tage højde for komplekse indlæringsmæssige udfordringer. I nogle tilfælde er det derfor også svært at forestille sig, at et endagskursus er nok til at sætte plejeforældrene i stand til at varetage, hvad der reelt kræver et mere omfattende udviklingsarbejde med barnet. En fremtidig udvikling af programmet kunne derfor eksplicit inkludere fx et struktureret kognitivt træningselement for at imødekomme børnenes udviklingsbehov, som plejeforældre kunne uddannes til at varetage gennem supervision. I "Skolestøtte til børn i familiepleje – delrapport I: Et effektstudie" (Eiberg, Andersen & Scavenius, 2018) kan læses uddybende om resultatet af målingen i relation til børnenes kognitive, sociale og faglige udvikling.

Sluttelig bør det også bemærkes, at langt størstedelen af børnene i FsL ikke modtog andre skolestøttende indsatser under forskningsprojektet, hvilket for mange muligvis ikke har været tilstrækkeligt i forhold til deres faglige behov. FsL er imidlertid alene tænkt som et supplement til barnets skoletilbud og kan og bør ikke være den eneste indsats for børn med store skolevanskeligheder.

³ For at kunne undersøge effekten af indsatserne målte vi børnenes faglige færdigheder, kognitive udvikling og trivsel for samtlige 153 børn i projektet "Skolestøtte til børn i familiepleje", både før opstarten og efter afslutningen af projektet. Disse målinger kaldes henholdsvis før- og eftermåling.

Litteratur

- Andersen, D., M.D. Mortensen & M. Neerbek (2008): *Anbragte børns undervisning: Sammenfatning af tre delrapporter*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:26.
- Ankestyrelsen (2016): *Anbringelsesstatistik. Årsstatistik 2015*. København: Ankestyrelsen.
- Berlin, M., B. Vinnerljung & A. Hjern (2011): "School Performance in Primary School and Psychosocial Problems in Young Adulthood among Care Leavers from long term Foster Care." *Children and Youth Services Review*, 33 (12), s. 2489-2497.
- Berridge, D. (2012): "Educating Young People in Care: What have we Learned?" *Children and Youth Services Review*, 34 (6), s. 1171-1175.
- Blome, W.W. (1997): "What Happens to Foster Kids: Educational Experiences of a Random Sample of Foster Care Young People, and a Matched Group of Non-foster Care Young People." *Child and Adolescent Social Work Journal*, 14, s. 41-53.
- Bruner, J.S. (2006): "In Search of Pedagogy Volume." I: *The Selected Works of Jerome Bruner, 1957-1978*. New York, US: Routledge.
- Cashmore, J. & M. Paxman (1996): *Wards Leaving Care A longitudinal study*. Sydney, NSW: Department of Community Services.
- Cheung, C., K. Lwin & J.M. Jenkins (2012): "Helping Youth in Care Succeed: Influence of Caregiver Involvement on Academic Achievement." *Children and Youth Services Review*, 34(6), s. 1092-1100.
- Clausen, S. & L.B. Kristofersen (2008): *Barnevernsklienter i Norge 1990–2005: En longitudinell studie*. Oslo: NOVA – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rapport 3/08.
- Courtney, M.E., A. Zinn, E.H. Zielawski, R.J. Bess, K.E. Malm & M. Stagner (2008): *Evaluation of the Early Start to Emancipation Preparation-Tutoring Program: Los Angeles County: Final Report*. Washington, DC: US Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.
- Courtney, M.E. & A. Dworsky (2006): "Early Outcomes for Young Adults transitioning from Out-of-Home Care in the USA." *Child and Family Social Work*, 11, s. 209-219.
- Courtney, M., I. Piliavin, A. Grogan-Kaylor & A. Nesmith (2001): "Foster Young People Transitions to Adulthood: A Longitudinal View of Young People Leaving Care." *Child Welfare*, 80, 685-717.
- Dunn, R. (1990): "Understanding the Dunn and Dunn Learning Styles Model and the Need for Individual Diagnosis and Prescription". *Reading, Writing, and Learning Disabilities*, 6(3), s. 223-247.
- Dunn, R., S.A. Griggs, J. Olson, M. Beasley & B.S. Gorman (1995): "A Meta-Analytic Validation of the Dunn and Dunn model of Learning-Style Preferences". *The Journal of Educational Research*, 88(6), s. 353-362.

- Durlak, J.A. & E.P. DuPre (2008): "Implementation Matters: A Review of Research on the Influence of Implementation on Program Outcomes and the Factors Affecting Implementation". *American Journal of Community Psychology*, 41, s. 327-350.
- Egelund, T., P.S. Christensen, T.B. Jakobsen, T. Jensen & R.F. Olsen (2009): *Anbragte børn og unge – En forskningsoversigt*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:24.
- Egelund, T., D. Andersen, A.-D. Hestbæk M. Lausten, L. Knudsen, R.F. Olsen & F. Gerstoft (2008): *Anbragte børns udvikling og vilkår – Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:23.
- Durbeej, N. & C.H. Gumpert (2016): *Effektutvärdering av arbetsmodellen Skolfam bland familjehemsplacerade barn i Sverige*. Centrum for psykiatriforskning. Rapport nr. 2016/01.
- Eiberg, M., L.K. Andersen & C. Scavenius (2018): *Skolestøtte til børn i familiepleje – delrapport I: Et effektstudie*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Evans, R., R. Brown, G. Rees & P. Smith (2016): "Systematic Review of Educational Interventions for Looked-After Children and Young People: Recommendations for Intervention Development and Evaluation". *British Educational Research Journal*, 43(1), s. 68-94.
- Fernandez, E. (2008): "Unravelling Emotional, Behavioural and Educational Outcomes in a Longitudinal Study of Children in Foster Care." *British Journal of Social Work*, 38, s. 1283-1301.
- Flynn, R.J., R.A. Marquis, M.P. Paquet, L.M. Peeke & T.D. Aubry (2012): "Effects of Individual Direct-Instruction Tutoring on Foster Children's Academic Skills: A Randomized Trial". *Children and Youth Services Review*, 34, s. 1183-1189.
- Flynn, R.J., R.A. Marquis, M.P. Paquet & L.M. Peeke (2010): *Effects of Tutoring by Foster Parents on Foster Children's Academic Skills in Reading and Math: A Randomized Controlled Trial – Final Report of the REPs for kids in care project*. Gattineau, CA: Centre for Research on Educational and Community Services.
- Flynn, R.J., N.G. Tessier & D. Coulombe (2013): "Placement, Protective and Risk Factors in the Educational Success of Young People in Care: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses." *European Journal of Social Work*, 16 (1), s. 70-87.
- Flynn, R.J. & C. Biro (1998): "Comparing Developmental Outcomes for Children in Care with those for other Children in Canada." *Children & Society*, 12, s. 228–233.
- Forsman, H. & B. Vinnerljung (2012): "Interventions Aiming to Improve School Achievements of Children in Out-of-Home Care: A Scoping Review." *Children and Youth Services Review*, 34, s. 1084-1091.
- Harper, J. & F. Schmidt (2016): "Effectiveness of a Group-Based Academic Tutoring Program for Children in Foster Care: A Randomized Controlled Trial". *Children and Youth Services Review*, 67, s. 238-246.
- Hill, N.E. & D.F. Tyson (2009): "Parental Involvement in Middle School: A Meta-Analytic Assessment of the Strategies that Promote Achievement". *Developmental Psychology*, 45(3), s. 740.

- Jackson, S. & C. Cameron (2012): "Leaving Care: Looking Ahead and Aiming Higher." *Children and Youth Services Review*, 34(6), s. 1107-1114.
- Johnson-Reid, M. & R.P. Barth (2000): "From Placement to Prison: The Path to Adolescent Incarceration from Child Welfare Supervised Foster or Group Care." *Children and Youth Services Review*, 22 (7), s. 493-516.
- Lausten, M., D. Andersen, S.P. Rohde & A.A. Nielsen (2013): *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:07.
- Lausten, M., S. Frederiksen, F.R. Olsen, A.A. Nielsen & T.T. Bengtsson (2015): *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer – del II*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:42.
- Lausten, M. & T. Jørgensen (2017): *Anbragte børn og unges trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 17:01.
- Miller, M., R. Flynn & G. Vandermeulen (2008): *Looking after Children in Ontario: Good Parenting, Good Outcomes. Ontario Provincial Report (Year Six). Reports for 0-4, 5-9, 10-15, and 16-20 year olds*. Ottawa, ON: Centre for Research on Educational and Community Services, University of Ottawa.
- Ogden, T., K.A. Hagen, E. Askeland & B. Christensen (2009): Implementing and Evaluating Evidence-Based Treatments of Conduct Problems in Children and Youth in Norway. *Research on Social Work Practice*, 19 (5), s. 582-591.
- Olsen, R.F., T. Egelund & M. Lausten (2011): *Tidligere anbragte som unge voksne*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:35.
- Ottosen, M., M. Lausten, S. Frederiksen & D. Andersen (2015): *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:01.
- Pecora, P.J. (2012): "Maximizing Educational Achievement of Youth in Foster Care and Alumni: Factors Associated with Success." *Children and Youth Services Review*, 34(6), s. 1121-1129.
- Pecora, P.J., R. Kessler, K. O'Brien, C.R. White, J. Williams, E. Hiripi, D. English, J. White & M.A. Herrick (2006): "Educational and Employment Outcomes of Adults Formerly Placed in Foster Care: Results From the Northwest Foster Care Alumni Study." *Children and Youth Services Review*, 28, s. 1459-81.
- Rita, D. & K. Dunn (1993): *Learning Styles/Teaching Styles: Should They... Can They... Be Matched*. Educational Leadership.
- Ritter, G.W., J.H. Barnett, G.S. Denny & G.R. Albin (2009): "The Effectiveness of Volunteer Tutoring Programs for Elementary and Middle School Students: A Meta-Analysis". *Review of Educational Research*, 79(1), s. 3-38.
- Tideman, E., B. Vinnerljung, K Hintzen & A.A. Isaksson (2011): Improving Foster Children's School Achievements. Promising Results from a Swedish Intensive Study. *Adoption & Fostering*, 35 (1), s. 44-56.
- Tordön, R., B. Vinnerljung & U. Axelsson (2014): "Improving Foster Children's School Performance: A Replication of the Helsingborg Study". *Adoption & Fostering*, 38(1), s. 37-48.

Trout, A.L., J. Hagaman, K. Casey, R. Reid & M.H. Epstein (2008): "The Academic Status of Children and Youth in Out-of-Home Care: A Review of the Literature." *Children and Youth Services Review*, 30, s. 979–994.

Vinnerljung, B. (1996): *Fosterbarn som vuxna*. Lund: Arkiv Förlag.

Vinnerljung, B. & M. Sallnäs (2008): "Into Adulthood: A Follow-Up Study of 718 Young People who were Placed in Out-of-Home Care during their Teens." *Child & Family Social Work*, 13 (2), s. 144-155.

Vygotsky, L.S. (1997): *The Collected Works of L.S. Vygotsky, Vol. 4: The History of the Development of Higher Functions*. New York: Plenum Press.

Wood, D., J.S. Bruner & G. Ross (1976): "The Role of Tutoring in Problem Solving." *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), s. 89-100.

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD